

Allmän miljö- och naturvård

20

Förslag till statsbudget för 2001

Allmän miljö- och naturvård

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.....	9
2.1	Omfattning.....	9
2.2	Utgiftsutvecklingen	9
2.3	Skatteavvikelser	9
3	Politikområde Miljöpolitik	11
3.1	Omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutvecklingen	12
3.3	Mål.....	13
3.4	Politikens inriktning	13
3.5	Insatser.....	14
3.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	14
3.5.2	Insatser utanför politikområdet	18
3.6	Resultatbedömning	19
3.6.1	Resultat	19
3.6.2	Analys och slutsatser.....	23
3.7	Revisionens iakttagelser	28
3.8	Budgetförslag.....	28
3.8.1	34:1 Naturvårdsverket	28
3.8.2	34:2 Miljöövervakning m.m.....	30
3.8.3	34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden.....	32
3.8.4	34:4 Sanering och återställning av förorenade områden.....	33
3.8.5	34:5 Miljöforskning.....	35
3.8.6	34:6 Kemikalieinspektionen	36
3.8.7	34:7 Internationellt miljösamarbete ¹	37
3.8.8	34:8 Stockholms internationella miljöinstitut.....	37
3.8.9	34:9 Statens strålskyddsinstitut.....	38
3.8.10	34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	40
3.8.11	34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	40
3.8.12	34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m... ..	41
3.8.13	Kärnavfallsfonden	42

4	Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20	43
4.1	Budgetförslag	43
4.1.1	26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader	43
4.1.2	26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	43

Bilagor

Bilaga 1 Anslagsbenämningar 2000 och 2001

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	8
2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet	9
3.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområde Miljöpolitik	12
3.2 Anslagsutvecklingen	28
3.3 Offentligrättslig verksamhet	29
3.4 Uppdragsverksamhet	29
3.5 Beräkning av anslag	29
3.6 Anslagsutvecklingen	30
3.7 Beräkning av anslag	30
3.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:2 Miljöövervakning m.m. Bilavgasverksamhet	31
3.9 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:2 Miljöövervakning m.m. Miljöövervakning	31
3.10 Anslagsutvecklingen	32
3.11 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden	32
3.12 Beräkning av anslag	33
3.13 Anslagsutvecklingen	33
3.14 Beräkning av anslag	34
3.15 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	34
3.16 Anslagsutvecklingen	35
3.17 Beräkning av anslag	35
3.18 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:5 Miljöforskning	35
3.19 Anslagsutvecklingen	36
3.20 Offentligrättslig verksamhet	36
3.21 Uppdragsverksamhet	36
3.22 Beräkning av anslag	37
3.23 Anslagsutvecklingen	37
3.24 Beräkning av anslag	37
3.25 Anslagsutvecklingen	37
3.26 Anslagsutvecklingen	38
3.27 Offentligrättslig verksamhet	38
3.28 Uppdragsverksamhet	38
3.29 Beräkning av anslag	39
3.30 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:9 Statens strålskyddsinstitut	39
3.31 Anslagsutvecklingen	40
3.32 Offentligrättslig verksamhet	40
3.33 Beräkning av anslag	40
3.34 Anslagsutvecklingen	40

3.35 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning.....	41
3.36 Beräkning av anslag	41
3.37 Anslagsutvecklingen.....	41
4.1 Anslagsutvecklingen.....	43
4.2 Anslagsutvecklingen.....	43
4.3 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser	
26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning.....	44

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:2 Miljöövervakning m.m.*, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med bilavgasverksamheten som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 16 000 000 kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004 (avsnitt 3.8.2),
2. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:2 Miljöövervakning m.m.*, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 000 000 kronor under år 2002, högst 40 000 000 kronor under år 2003 och högst 30 000 000 kronor under år 2004 (avsnitt 3.8.2),
3. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden*, ingå ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller intrångsersättningar i värdefulla naturområden som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 120 000 000 kronor under år 2002 (avsnitt 3.8.3),
4. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:4 Sanering och återställning av förorenade områden*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 110 000 000 kronor under år 2002, högst 100 000 000 kronor under år 2003 och högst 80 000 000 kronor under år 2004 (avsnitt 3.8.4),
5. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:5 Miljöforskning*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 000 000 kronor under år 2002, högst 15 000 000 kronor under år 2003 och högst 10 000 000 kronor under år 2004 (avsnitt 3.8.5),
6. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:9 Statens strålskyddsinstitut*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 3 000 000 kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004 (avsnitt 3.8.9),
7. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning*, ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 12 000 000 kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004 (avsnitt 3.8.11),
8. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget *26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning*, ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 80 000 000 kronor under år 2002, högst 65 000 000 kronor under år 2003, högst 50 000 000 kronor under år 2004, högst 45 000 000 kronor under år 2005 och högst

40 000 000 kronor under år 2006 (avsnitt 4.1.2),

9. för budgetåret 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 20 *Allmän miljö- och naturvård* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp			
<i>Tusental kronor</i>			
Anslag		Anslagstyp	
26:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Förvaltningskostnader	ramanslag	43 744
26:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Forskning	ramanslag	165 585
34:1	Naturvårdsverket	ramanslag	303 138
34:2	Miljöövervakning m.m.	ramanslag	226 495
34:3	Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden	ramanslag	848 461
34:4	Sanering och återställning av förorenade områden	ramanslag	151 755
34:5	Miljöforskning	ramanslag	56 930
34:6	Kemikalieinspektionen	ramanslag	81 733
34:7	Internationellt miljösamarbete	ramanslag	42 182
34:8	Stockholms internationella miljöinstitut	ramanslag	12 000
34:9	Statens strålskyddsinstitut	ramanslag	90 888
34:10	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	ramanslag	83 617
34:11	Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	ramanslag	67 242
34:12	Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	ramanslag	26 752
Summa			2 200 522

2 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

2.1 Omfattning

I utgiftsområdet ingår politikområde *Miljöpolitik* och del av politikområde *Forskningspolitik*.

Regeringens samordning av miljöpolitiken och ekologiskt hållbar utveckling har sin utgångspunkt i detta utgiftsområde samtidigt som åtgärder för en god miljö i stor utsträckning också finansieras inom ramen för andra utgiftsområden.

Forskningspolitiken presenteras närmare under utgiftsområde 16.

2.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 2.1 Utgiftsutvecklingen inom utgiftsområdet

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Politikområde Miljöpolitik	1 632	1 721	1 783	1 991	2 196	2 365
Politikområde Forskningspolitik ¹	0	0	0	209	213	228
Totalt för utgiftsområde 20	1 379	1 721	1 783	2 201	2 409	2 593

¹ Politikområdet ligger under utgiftsområde 16.

2.3 Skatteavvikelser

Ingen skatt utgår på biobränslen, vilket innebär en avvikelse på 16,2 öre/kWh. Detta beräknas motsvara 6,36 miljarder kronor netto år 2000 och 6,52 miljarder kronor år 2001.

Ett skatteavdrag motsvarande den generella energiskatten på el utgår för vindkraftsel. Avvikelsen motsvarar 16,2 öre/kWh, vilket beräknas motsvara 0,08 miljarder kronor netto under år 2000 och 0,09 miljarder kronor under år 2001.

3 Politikområde Miljöpolitik

3.1 Omfattning

Politikområdet omfattar frågor rörande naturvård och biologisk mångfald, vatten- och luftvård, sanering och efterbehandling av förorenade områden, avfallsfrågor, bilavgasfrågor, miljöskydd, miljöövervakning, miljöforskning om ekologiskt hållbar utveckling, kemikaliekontroll, strålskydd och säkerhetsfrågor kopplade till kärnkraften samt internationellt miljösamarbete. Naturvårdsverkets, Kemikalieinspektionens, Statens strålskyddsinstitut och Statens kärnkraftinspektions verksamhet ingår i politikområdet.

Vidare hör verksamheten inom Kärnavfallsfondens styrelse, AB Svenska miljöstyrningsrådet och Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) till politikområdet.

Dessutom hör stödet till kommunerna enligt förordningen (1998:23) om statligt bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten, Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet (utgiftsområde 18) och verksamheten vid Statens meteorologiska och hydrologiska institut (utgiftsområde 22) till politikområdet.

3.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområde Miljöpolitik
Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
<i>Anslag inom Uo 20:</i>						
34:1 Naturvårdsverket	282,1	278,2	285,0	303,1	309,7	316,6
34:2 Miljöövervakning m.m.	127,1	132,3	151,6	226,5	230,6	235,3
34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden	614,9	671,5	713,0	848,5	876,8	908,2
34:4 Sanering och återställning av förorenade områden	26,0	65,0	67,0	151,8	312,3	408,8
34:5 Miljöforskning	0	50,0	50,0	56,9	58,1	80,2
34:6 Kemikalieinspektionen	78,2	83,7	82,5	81,7	83,5	85,4
34:7 Internationellt miljösamarbete	34,3	37,2	37,3	42,2	39,7	39,7
34:8 Stockholms internationella miljöinstitut	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0	12,0
34:9 Statens strålskyddsinstitut	85,1	85,4	88,5	90,9	92,8	94,9
34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader	77,4	82,6	85,3	83,6	85,4	87,3
34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning	65,9	66,0	67,2	67,2	68,5	69,9
34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.	24,3	26,4	26,4	26,8	26,8	26,8
2000 A9 Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning	0	-	60,0	-	-	-
1999 A5 Åtgärder för att rena Dalälven 1999	2,1	-	2,4	-	-	-
1999 A9 Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning	12,0	-	-	-	-	-
1999 A10 Miljöinsatser i Östersjöregionen	38,3	-	50,0	-	-	-
1998 A5 Koncessionsnämnden för miljöskydd	1,5	-	-	-	-	-
1997 A5 Miljö- och kretsloppsforskning	30,9	-	-	-	-	-
1997 A6 Sanering och återställning av miljöskadade områden	6,0	-	3,3	-	-	-
1997 A11 Utbildning miljöbalken	3,0	-	1,5	-	-	-
1995/96 14A2 Bidrag till kalkning	0,2	-	-	-	-	-
1995/96 14A3 Bidrag till kalkningsverksamhet för sjöar och vattendrag	1,3	-	-	-	-	-
1995/96 14A4 Investeringar inom miljöområdet	-2,8	-	-	-	-	-
1995/96 14A8 Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning	104,4	-	-	-	-	-
1995/96 14A13 Visst internationellt miljösamarbete	7,8	-	-	-	-	-
Summa	1 632	1 721	1 783	1 991	2 196	2 365
<i>Anslag inom andra Uo:</i>						
Uo 18 34:1 Stöd till lokala investeringsprogram för ekologisk hållbarhet	904,9	1 758,0	1 050,0	1 364,5	1 124,5	828,0
Uo 18 34:2 Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet	3,4	5,1	5,1	5,2	6,0	7,0
Uo 22 34:1 Bidrag till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut m.m.	205,3	200,2	205,7	203,0	207,1	211,5
Totalt Politikområde Miljöpolitik	2 746	3 685	3 044	3 564	3 534	3 412

3.3 Mål

Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation kunna lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta.

Riksdagen beslöt (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99:MJU6, rskr. 1998/99:183) våren 1999 om 15 miljö kvalitetsmål som anger vilket tillstånd som skall uppnås i ett generationsperspektiv. Målen omfattar följande områden:

- Frisk luft
- Bara naturlig försurning
- Ingen övergödning
- Giftfri miljö
- Skyddande ozonskikt
- Säker strålmiljö
- Grundvatten av god kvalitet
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Hav i balans
- Levande skogar
- Ett rikt odlingslandskap
- Storslagen fjällmiljö
- God bebyggd miljö
- Begränsad klimatpåverkan

Det övergripande målet för arbetet inom miljöområdet har t.o.m. budgetåret 2000 varit att skydda människors hälsa, bevara den biologiska mångfalden, främja en långsiktigt god hushållning med naturresurser samt skydda natur- och kulturlandskap.

3.4 Politikens inriktning

Sverige skall fortsatt vara ett föregångsland i omställningen till ekologiskt hållbar utveckling.

Omvandlingen av Sverige till ett ekologiskt hållbart samhälle omfattar de flesta politikområden. Arbetet med att nå de miljö kvalitetsmål som riksdagen fastställt intensifieras och kommer att genomsyra regeringens hela politik. Miljömålskommittén överlämnade den 7 juni 2000 betänkandet Framtidens miljö - allas vårt ansvar (SOU 2000:52) till regeringen. I betänkandet redovisas förslag till delmål, åtgärdsstrategier, styrmedel och uppföljningssystem för att inom en generation uppnå de av riksdagen fastslagna miljö kvalitetsmålen. Det regionala och lokala

miljöarbetets betydelse betonas, liksom miljöbalkens roll i arbetet. En proposition med förslag om hur de 15 miljö kvalitetsmålen skall kunna nås genom, t.ex. etappmål, åtgärdsstrategier och styrmedel kommer att presenteras under året.

En ökad miljörelatering av skattesystemet genom grön skatteväxling kan bidra till att förverkliga de mål regering och riksdag fastställt på miljöområdet. Därför tas nya steg i den gröna skatteväxling som tidigare inlemts. En reformering av energiskattesystemet utgör en del i den gröna skatteväxlingen.

För att Sverige skall kunna omvandlas till ett ekologiskt hållbart samhälle krävs också insatser inom såväl EU som globalt. Utvidgningen av EU är en av de många frågor som påverkar möjligheterna att uppnå miljömålen.

Det globala miljöhot som klimatförändringarna utgör är den enskilt största och viktigaste miljöfrågan nationellt och internationellt. Regeringen ger därför arbetet mot klimatförändringar högsta prioritet och kommer att presentera en nationell klimatpolitisk strategi senare denna höst. Sverige skall vara pådrivande i EU:s klimatarbete och i de internationella klimatpolitiska förhandlingarna inom FN:s ram.

De globala vattenfrågorna utgör ett annat prioriterat område. Vid Världvattenforumet som hölls i Haag i början av år 2000 lyftes världens vattenproblem fram, liksom förslag om hur de skulle kunna lösas. Sverige deltog aktivt i förberedelserna för mötet och vid utarbetandet av den ministerdeklaration som antogs.

Kemikaliepolitiken skall förnyas. Användningen av långlivade kemiska ämnen som riskerar att lagras i människor, djur och växter måste upphöra. Försiktighetsprincipen skall tillämpas. Den som introducerar nya ämnen på marknaden måste kunna visa hur de påverkar hälsa och miljö. Regeringen kommer att presentera en ny kemikaliestrategi med denna inriktning senare i höst. Med Sverige som pådrivare skall EU:s politik och lagstiftning på kemikalieområdet förändras och förstärkas.

Näringslivet har en nyckelroll i omställningen till hållbar utveckling. Genom fortsatt och intensifierad samverkan med näringslivet vill regeringen stimulera utvecklingen av miljövänlig teknik i företagen. En miljöorienterad produktpolitik införs med syftet att förebygga och minska produktens negativa påverkan på miljön och människors hälsa under produkternas hela livscykel.

Bevarandet av den biologiska mångfalden skall stärkas. Skyddet av värdefulla skogar fortsätter

och utökas. Staten skall som ägare av stora arealer produktiv skogsmark, vara ett föredöme när det gäller att bedriva ett ansvarsfullt miljöanpassat och ekonomiskt livskraftigt skogsbruk. Hur det statliga skogsinnehavet skall förvaltas organisatoriskt på effektivaste sätt skall utredas.

Naturvårdspolitikerna skall förnyas. Nya decentraliserade förvaltningsmodeller bör prövas i syfte att skapa folklig förankring och ett medborgerligt engagemang kring naturvården. De tätortsnära natur- och rekreationsområdena bör bevaras och utvecklas. Regeringen kommer att presentera en ny sammanhållen rovdjurspolitik.

Genom stöd till lokala investeringsprogram får kommunerna möjlighet att genomföra investeringar som minskar miljöbelastningen, ökar effektiviteten i användningen av energi och andra råvaror samt främjar användandet av andra förnybara råvaror.

Initiativ tas till ett s.k. grönt kunskapslyft. Syftet är att öka kunskaperna och insikterna hos allmänheten om behovet att ställa om samhället i hållbar riktning samt visa hur den enskilde i vardagen kan bidra i den processen.

Inom kärnavfallsområdet är den stora uppgiften för myndigheterna att granska metoden för att slutligt förvara det använda kärnbränslet. Myndigheterna arbetar med att utveckla metoder för säkerhetsanalyser och säkerhetsbedömningar inför granskningen av kärnkraftbolagens förslag till slutligt förvar av kärnbränslet. Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) bedriver förstudier i sex kommuner. I anslutning till dessa studier gör myndigheterna betydande insatser för att förtydliga beslutsprocessen för lokalisering av ett slutförvar.

Svenska myndigheter har i flera år drivit arbetet med en internationell konvention om säkerhet för använt kärnbränsle och kärnavfall. Konventionen har ännu inte ratificerats av ett tillräckligt antal länder för att träda i kraft.

Nya krav kommer att gälla för kärnämneskontrollen när tilläggsprotokollet till avtalet om kärnämneskontroll ratificerats. Avtalets parter är IAEA, EURATOM och EU:s icke-kärnvapenstater. Ratificeringen föranleder en anpassning av kraven för kärnämneskontrollen, ett arbete som för närvarande pågår hos myndigheterna.

3.5 Insatser

3.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Skydd av människors hälsa

Kemikaliepolitik

För att uppnå miljö kvalitetsmålet om en Giftfri miljö beslutade regeringen och riksdagen bland annat om nya riktlinjer som innebär att ämnen med vissa angivna egenskaper och effekter samt vissa metaller inte bör förekomma i varor och processer (prop. 1997/98:145, bet. 1998/99: MJU6, rskr. 1998/99:183). Riktlinjerna syftar i första hand till att vara en vägledning för det arbete som utförs av företagen, men de utgör även ett stöd för myndigheternas arbete och för tillämpningen av miljöbalken. Regeringen driver också på arbetet med att förändra kemikaliepolitiken inom EU.

Kemikalieutredningen (M1998:09) har haft i uppdrag att närmare definiera och föreslå hur de nya riktlinjerna inom kemikaliepolitiken skall genomföras. I uppdraget har bl.a. ingått att definiera de ämnen som bör omfattas av de nya riktlinjerna, t.ex. hur långlivat och bioackumulerande ett ämne skall vara för att det inte bör få användas i nyproducerade varor. Uppdraget har också innefattat att utreda vilka ytterligare åtgärder och styrmedel som behövs för att kunna genomföra riktlinjerna. En analys av ekonomiska och andra konsekvenser av förslagen ingick i uppdraget. Utredningens betänkande Varor utan faror (SOU 2000:53) överlämnades till regeringen den 5 juni 2000. Kemikalieutredningen fick den 18 maj 2000 tilläggsuppdraget att göra en översyn av och lämna förslag om Kemikalieinspektionens framtida inriktning, verksamhet och resurser.

I det nationella arbetet med riskbegränsning har insatserna under 1999 främst inriktats på varuinriktade projekt om riskbegränsning av lek- och hobbyprodukter samt byggvaror. Varor och produkter som innehåller antibakteriella ämnen har uppmärksammas. Kemikalieinspektionens nationellt inriktade begränsningsarbete med ämnesinriktade insatser nedprioriterades under 1999 till förmån för arbetet med miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö.

Sveriges medlemskap i EU innebär att en dominerande del av det nationella kemikaliearbetet ligger inom ramen för EU:s arbete med kemikalier. Medverkan i EU:s arbete med att utveckla system för prövning av växtskyddsmedel, bioci-

der och genetiskt modifierade organismer (GMO) har prioriterats.

Kretslopp

Regeringens kretsloppspolitik bygger bl.a. på miljökvalitetsmålet Giftfri miljö och går hand i hand med den policy för avfallsområdet som utarbetats inom EU och policyn för integrerad produktspolitik (IPP). En viktig princip i politiken är producenters ansvar för sina produkter under hela livscykeln. Uppkomsten av avfall skall förebyggas. Det avfall som trots allt uppkommer skall återanvändas och material- eller energi återvinnas framför att deponeras. Materialåtervinning är prioriterat framför energiåtervinning när detta är miljömässigt motiverat. I skrivelsen En nationell strategi för avfallshanteringen (skr. 1998/99:63) redovisades en samlad bild av regeringens politik för hantering av avfall samt mål och policy för avfallshanteringen de närmaste åren. I syfte att öka de ekonomiska incitamenten att behandla avfall på ett från miljö- och naturresssynpunkt bättre sätt trädde den 1 januari 2000 lagen (1999:673) om skatt på avfall i kraft.

Under 1990-talet har lagstadgat producentansvar införts för ett flertal varugrupper. Producentansvar för elektriska och elektroniska produkter samt krav på förbehandling av sådana produkter träder i kraft den 1 juli 2001. Mot bakgrund av att förordningen om producentansvar för förpackningar, returpapper och däck varit i kraft i drygt fem år gjorde regeringen bedömningen att det är motiverat att utvärdera hur genomförandet har gått. Regeringen tillsatte därför i april 2000 en särskild utredare som skall göra en bred översyn av producentansvaret. Utredaren skall redovisa uppdraget till regeringen senast den 31 juli 2001.

I och med miljöbalkens införande 1999 beslutades om ett flertal nya åtgärder på avfallsområdet. Från och med den 1 januari år 2002 träder krav på sortering samt förbud mot deponering av brännbart avfall i kraft. Naturvårdsverket har under året arbetat med att färdigställa föreskrifter för verkställighet av besluten. Naturvårdsverket har också rapporterat hur kommunerna planerar att omhänderta sitt avfall.

Regeringen tog under 1999 initiativ till en informations- och insamlingskampanj om hushållens farliga avfall. Syftet med kampanjen, som genomfördes av kommunerna i maj 2000, var att öka allmänhetens kunskap om farligt avfall och farliga ämnen i varor.

Miljöledning

Miljöledningsarbetet inom statsförvaltningen utvecklas alltjämt, såväl inom myndigheterna som inom Regeringskansliet. I dagsläget har 138 myndigheter regeringens uppdrag att införa miljöledningssystem. Miljöledning används som ett effektivt verktyg för att integrera miljöhänsyn i statlig förvaltning. Miljöledning systematiserar miljöarbetet och ger det tydliga riktlinjer och mål i bl.a. centrala styrdokument, klargjorda ansvarsförhållanden, rutiner för uppföljning samt redovisning av resultat.

Miljöorienterad produktspolitik

De flesta av miljökvalitetsmålen knyter an till produkter. För att uppnå miljökvalitetsmålen krävs bland annat en gemensam strategi för minskad miljöpåverkan från produkter.

I skrivelsen En miljöorienterad produktspolitik (skr. 1999/2000:114) redovisar regeringen en strategi för en miljöorienterad produktspolitik och för hur det fortsatta arbetet inom detta område bör bedrivas i Sverige, inom EU och globalt.

Ekologiskt hållbar upphandling

Delegationen för ekologisk hållbar upphandling (M1998:01) har till uppgift att arbeta pådrivande för att den offentliga upphandlingen skall vara ett instrument för att åstadkomma en ekologiskt hållbar utveckling. Delegationen har fått i tilläggsuppdrag (dir. 2000:54) att ta fram ett för hela den offentliga sektorn gemensamt internetbaserat verktyg som skall tjäna som modell för ekologiskt hållbara upphandlingar. Verktyget skall bl.a. innehålla material som kan underlätta både anbudsförfrågan och utvärderingsarbete samt en allmän information om rådande miljöpolitiska mål och om den offentliga upphandlingens roll för ett hållbart samhälle. Delegationen skall senast den 1 november 2000 redovisa en analys av behovet av ett förslag till upphandlingspolicy som hjälp för de myndigheter, kommuner och landsting som avser att formulera en policy för ekologiskt hållbar upphandling. Delegationens uppdrag i övrigt skall redovisas senast den 1 maj 2001.

Sanering och återställning av förorenade områden

I miljökvalitetsmålet God bebyggd miljö fastslås att mark- och vattenområden skall vara fria från gifter, skadliga ämnen och andra föroreningar.

Förutsättningen för en miljö i ekologisk balans är att tillförseln av skadliga ämnen minskar. Det är därför angeläget att områden med ämnen

som kan läcka till miljön oskadliggörs. Många av dessa områden innehåller ämnen som inte bryts ner och som riskerar att spridas i ekosystemen. Det kan gälla tungmetaller som kvicksilver, impregneringsmedel som kreosot eller giftigt gruvavfall. Enligt miljöbalken är i första hand den som bedriver eller har bedrivit den verksamhet som förorsakat föroreningen ansvarig för efterbehandling. Miljöbalkens regler innebär dock att ansvar bara kan utkrävas om den faktiska driften vid en miljöfarlig verksamhet har pågått efter den 30 juni 1969.

Förorenade markområden kan utgöra en hälsorisk t.ex. genom att människor äter växter från förorenade områden eller genom läckage till dricksvatten. Med åtgärder som sanering och efterbehandling av förorenade områden kan sådana risker undvikas. Den statliga verksamheten som samordnas av Naturvårdsverket har inriktats på att klarlägga omfattningen och konsekvenserna av föroreningarna samt att ta fram metoder för undersökningar och efterbehandlingsåtgärder.

Mot bakgrund av den stora ekonomiska satsning som från statens sida görs på området har Naturvårdsverket redovisat ett regeringsuppdrag att utreda och lämna förslag om organisation av den efterbehandlingsverksamhet som sker med statlig finansiering. Förslaget remissbehandlas till den 16 oktober 2000.

Kärnsäkerhet och strålskydd

Statens strålskyddsinstitut (SSI) har under 1999 efter en nedåtgående trend börjat öka antalet inspektioner.

Som följd av Rådets direktiv 96/29/Euratom om fastställandet av grundläggande säkerhetsnormer för skydd av arbetstagares och allmänhetens hälsa mot de faror som uppstår till följd av joniserande strålning har strålskyddslagen ändrats. Vidare har SSI beslutat om ett antal nya föreskrifter som följd av Rådets direktiv 97/43/Euratom om skydd för personers hälsa mot faror vid joniserande strålning i samband med medicinsk bestrålning.

När det gäller icke-joniserande strålning (UV-strålning, laser, elektromagnetiska fält, mobiltelefoner, kraftledningar, etc.) har insatserna under året ökat.

SSI tecknade under 1999 ett avtal med Försvarsmakten om bistånd i händelse av en kärnteknisk olycka. Överenskommelsen innebär att Försvarsmakten ställer flygplan och helikoptrar till SSI:s förfogande för strålningsmätningar liksom en organisation för provtagningar.

Statens kärnkraftinspektion (SKI) har ägnat särskild uppmärksamhet åt säkerhetsarbetet i samband med avstängningen av Barsebäck 1. Internationellt har SKI drivit på för att nå europeisk samsyn i kärnsäkerhetsfrågor mot bakgrund av EU:s utvidgning och den avreglerade europeiska elmarknaden. Den internationella granskningskonferensen under säkerhetskonventionen gav Sverige ett gott betyg för sitt säkerhetsarbete.

Bevarande av biologisk mångfald

Artskydd

Ett viktigt medel för att stärka bevarandet av biologisk mångfald är artspecifika handlingsprogram för arter med speciella behov. De statliga insatserna har under 1999 inriktats på planering och genomförande av åtgärder för ett 40-tal arter och biotoper.

Viltförvaltning

Regeringen beslutade 1998 att tillkalla en särskild utredare för att utreda frågan om en sammanhållen rovdjurspolitik.

Rovdjursutredningen lämnade sitt slutbetänkande Sammanhållen rovdjurspolitik (SOU 1999:146) i januari 2000. I betänkandet lämnas bl.a. förslag till en sammanhållen rovdjurspolitik med en helhetssyn på biologiska, jaktliga och näringsmässiga frågor. Förslaget omfattar djurarterna björn, järv, lo, varg och kungsörn. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen kommer att redovisa sina ställningstaganden till utredningens förslag i en särskild proposition senare under året.

Kalkningsverksamhet

Regeringen gav i regleringsbrevet för år 1998 Naturvårdsverket i uppdrag att utforma förslag till en plan för den nationella kalkningsverksamheten under den närmaste tioårsperioden. Naturvårdsverket redovisade sitt förslag vid halvårsskiftet år 1999. Planen har remissbehandlats. Planen ligger till grund för regeringens övervägande i förslaget till budget för år 2001 (se vidare avsnitt 3.8.3). Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete med kvalitetsförbättringar m.m. av kalkningsverksamheten har fortsatt i överensstämmelse med planen.

Hushållning med naturresurser

Vatten

En förlikning uppnåddes mellan EU-parlamentet, rådet och kommissionen den 29 juni 2000 angående EU:s ramdirektiv för vatten. Direktivet kommer inom kort att antas.

Det innebär bl.a. krav på att medlemsländerna till år 2003 skall redovisa vilka administrativa arrangemang som valts för upprättande av s.k. behöriga myndigheter för de olika vattendistrikten, hur dessa distrikt geografiskt avgränsas samt hur direktivet genomförts i den nationella lagstiftningen. Åtgärdsprogram och förvaltningsplaner skall vara upprättade senast år 2009. Genomförandet av ramdirektivet kommer att utgöra ett mycket viktigt redskap för att uppnå miljökvalitetsmålen för Grundvatten av god kvalitet, Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans samt Levande kust och skärgård och Ingen övergödning.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har i en utredning redovisat hur vattenkvalitetsdata kan hanteras till stöd för de vattenadministrativa myndigheterna. Denna information kan hanteras i det system som SMHI utvecklar som går under beteckningen HOME (Hydrology, Oceanography and Meteorology for the Environment). Detta system kan få stor betydelse vid införandet av EU:s ramdirektiv för vatten.

Regionala miljö- och hushållningsprogram

Regeringen uppdrog i december 1997 åt berörda länsstyrelser att utarbeta regionala miljö- och hushållningsprogram för de större skärgårdsområdena i syfte att stärka miljö- och hushållningsfrågorna i den lokala och regionala samhällsplaneringen. Samtidigt fick Miljövårdsberedningen i uppdrag att följa och stödja länsstyrelsernas arbete samt att utvärdera programmen och vid behov föreslå ytterligare åtgärder till skydd för skärgårdarnas miljö. Beredningen har redovisat betänkandet Levande skärgård - utvärdering av de regionala miljö- och hushållningsprogrammen (SOU 2000:67). Regeringen uppdrog i september 1998 åt Naturvårdsverket att i samråd med Boverket och Riksantikvarieämbetet samt i samverkan med Närings- och teknikutvecklingsverket, berörda länsstyrelser och sektorsmyndigheter, utarbeta en översikt över

geografiska områden där behovet av regionala miljö- och hushållningsprogram är särskilt framträdande i ett riksperspektiv. Översikten har redovisats av myndigheterna i januari 2000. Regeringen avser att efter den pågående remissbehandlingen av Miljövårdsberedningens betänkande återkomma i dessa frågor i särskild ordning.

Vindkraft

En särskild utredare tillkallades våren 1998 (dir. 1998:35) med uppgift att utreda förutsättningarna för lokalisering av vindkraft. Utredningens slutbetänkande (SOU 1999:75) Rätt plats för vindkraften överlämnades i juli 1999. I betänkandet föreslås bl.a. planeringsmål för vindkraftens utbyggnad samt genomförande av vissa övergripande kartläggningar av förutsättningar för lokalisering av vindkraftverk till havs- och fjällområden syftande till en nationell klassificering av olika områdens lämplighet för vindkraftsanläggningar. Vidare föreslås bl.a. behandling av vindkraften i berörda kommuners översiktsplaner, vissa lagändringar och statligt stöd för förstärkning av elnät. Betänkandet har remissbehandlats. Utredningen har följts upp bl.a. genom tillsättande av en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att genomföra en studie om de övergripande förutsättningarna för lokalisering av vindkraftverk i havs- och fjällområden. Som ett första steg i studien bör också ingå att redovisa förslag på några områden, främst till havs, vilka kan bedömas som lämpliga för ett pilotprojekt. Arbetsgruppen skall senast den 31 oktober 2000 ha klarlagt behov av underlag och resurser för studien. Regeringen har också vidtagit åtgärder med anledning av förslag om planeringsmål för vindkraften och stöd till nätförstärkningar (se 3.5.2 Insatser utanför politikområdet). Utredningens förslag i övrigt övervägs för närvarande i Regeringskansliet.

Skydd av natur- och kulturlandskap

Skyddade mark- och vattenområden

Omfattande statliga insatser görs för att garantera särskilt värdefulla naturområden ett varaktigt skydd. Naturvårdsverket och länsstyrelserna samverkar i arbetet med att bilda naturreservat.

Under 1999 har arbetet med att bilda naturreservat i allt högre grad inriktats på skydd av värdefulla skogsområden. För att säkra att medlen

för förstärkt skogsskydd skall ge god natur- och kulturmiljövårdsnytta och gagna friluftslivet fick Naturvårdsverket 1998 i uppdrag att utarbeta kunskapsöversikt, förslag till kriterier m.m. för arbetet med skydd av skogsmark. Uppdraget har remissbehandlats och ligger till grund för regeringens analys och slutsatser som behandlas under avsnitt 3.6.2.

Natura 2000

Naturvårdspolitiken inom Europeiska gemenskapen regleras i huvudsak av direktiven 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) och 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Enligt art- och habitatdirektivet skall områden som innehåller naturtyper eller arter av vilda djur och växter av intresse för gemenskapen skyddas. Dessa områden skall, tillsammans med de områden som medlemsstaten klassificerat som särskilda skyddsområden enligt fågeldirektivet, ingå i ett sammanhängande europeiskt ekologiskt nätverk av särskilda bevarandemråden (Natura 2000). Arbetet med att föreslå områden till nätverket utförs i första hand av länsstyrelserna och Naturvårdsverket i samarbete med andra berörda centrala verk. Under föregående och innevarande år har arbetet inriktats på att avhjälpa de brister som påtalats för svenskt vidkommande bl.a. vid de vetenskapliga utvärderingar som kommissionen låtit göra i april 1999 samt i mars 2000. Resultat av de statliga insatserna utvecklas närmare under avsnitt 3.6.1.

Lokala investeringsprogram

Statsbidraget till lokala investeringsprogram beslutades av riksdagen i samband med beslutet om statsbudgeten för 1998. Anslaget omfattar totalt 7,2 miljarder kronor för perioden 1998-2003.

Under våren 2000 har regeringen beviljat 56 kommuner och kommunalförbund 1,2 miljarder kronor i statsbidrag till lokala investeringsprogram för perioden 2000-2002. Sammantaget under 1998-2000 har 125 kommuner beviljats 5 miljarder kronor i statsbidrag till sina lokala investeringsprogram.

Regelsystemet för bidragsgivning har ändrats under 2000. Den fasta ansökningstiden har upphört och regeringen kan fatta beslut om stöd allt eftersom ansökningarna kommer in.

I budgetpropositionen för år 2000 anges att 250 miljoner kronor ur anslaget till stöd till lo-

kala investeringsprogram får användas till ett särskilt stöd till bomässan Bo01, som genomförs sommaren 2001. Regeringen har under första halvåret 2000 beviljat Malmö kommun 220 miljoner kronor i bidrag till merkostnader för ekologiskt hållbara lösningar vid uppförande av permanent bebyggelse och infrastruktur vid bomässan Bo 01. Ansökan ingår i Malmö kommuns lokala investeringsprogram för 2000-2002 och bidragen har i huvudsak beviljats inom ramen för samma regelverk som styr stödet till lokala investeringsprogram.

Till uppförandet av ett Science Center i Göteborg har regeringen beviljat 25 miljoner kronor ur anslaget.

För bidragsgivning enligt förordningen (1998:23) om statliga bidrag till lokala investeringsprogram som ökar den ekologiska hållbarheten i samhället återstår cirka två miljarder kronor för åren 2001-2003.

Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet har sedan starten 1999 arbetat med att bygga upp kontaktnät och att förmedla och tillvarata kunskaper och erfarenheter från kommunernas lokala investeringsprogram. Myndigheten länkar samman många olika aktörer som t.ex. kommuner, myndigheter, forskare och näringsliv.

3.5.2 Insatser utanför politikområdet

Biologisk mångfald i odlingslandskap

Det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet grundas på rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd till utveckling av landsbygden. Programmet är en utveckling av tidigare program. Det innebär bl.a. en större integrering av olika miljö- och strukturåtgärder samt möjlighet att anpassa skötselvillkoren till särskilt värdefulla ängs- och hagmarker.

Biologisk mångfald i skogslandskap

Inom ramen för det svenska miljö- och lantbruksprogrammet och de insatser som sker med stöd av EU:s strukturfonder finansieras även vissa miljöinriktade åtgärder för skogsbruket, bl.a. 10 miljoner kronor under år 2000 och 2001 för kampanjen Grönare skog. I mål 1-området finns under hela programperioden möjlighet bl.a. till bidrag till vissa natur- och kulturmiljövårdsinriktade åtgärder i skogen.

Under åren 2001-2003 beräknar regeringen i enlighet med 2000 års vårproposition (prop. 1999/2000:100) ökade resurser för att skydda så-

väl stora som små skogsområden. Kostnaderna för biotopskyddet i skogsmark täcks från anslaget 41:2 Insatser för skogsbruket, utgiftsområde 23.

Länsstyrelsernas administration av arbetet med skogsinköp finansieras med anslag inom utgiftsområde 18.

Friluftsliv

En arbetsgrupp inom Regeringskansliet genomförde under år 1999 en översyn av statens stöd till friluftsförbund. Förslaget har redovisats i ett betänkande (Ds 1999:78) som remissbehandlats under våren 2000. Utgiftsområdet 17 Kultur, media, trossamfund och fritid omfattar bl.a. förslag som gäller friluftslivet och som berör Naturvårdsverkets arbete.

Minskad övergödning av vatten

Delprogrammet för att minska näringsläckaget från jordbruksmark inom ramen för Miljö- och landsbygdsprogrammet (utgiftsområde 23) har till stora delar omarbetats, nya åtgärder har tillkommit och åtgärder med låg anslutning har utgått. Insatserna för information och utbildning är även fortsättningsvis stora. Åtgärderna inom jordbruket är tillsammans med de åtgärder som görs för att minska utsläppen från transportsektorn, vatten- och avloppssektorn och inom energiområdet de mest betydelsefulla insatserna för att minska övergödningen av vatten.

Utbyggnad av vindkraften

Med utgångspunkt i förslag i betänkandet (SOU 1999:75) Rätt plats för vindkraften har regeringen uppdragit åt Statens energimyndighet att föreslå områden med särskilt goda förutsättningar för vindkraftverk, på land och till havs, samt lämna förslag till planeringsmål för vindkraften (utgiftsområde 21 Energi). I uppdraget ingår även att ta fram underlag rörande stöd till nätförstärkningar. Regeringen avser återkomma till riksdagen med förslag om ett lämpligt planeringsmål för vindkraften och förslag för att möjliggöra att ett sådant planeringsmål uppfylls.

Start för Life III

EU:s nya program för Life-III, som är det finansiella instrumentet för Gemenskapens miljöpolitik, har antagits den 28 juli 2000. Budgeten för perioden 2000-2004 omfattar 640 miljoner euro, drygt 5 miljarder kronor. Medlen används för att stödja miljövänlig teknik inom industrin och åtgärder för att bevara vilda djur och växter.

Kärnavfallsfonden

Under 1999 tillfördes Kärnavfallsfonden avgiftsinbetalningar på ca 944,7 miljoner kronor. Utbetalningarna uppgick till ca 602,6 miljoner kronor varav huvuddelen av ersättningarna gick till reaktorinnehavarna. Fonden har satt som mål att för perioden 1996-2020 uppnå en genomsnittlig årlig real avkastning på lägst 4 procent på det förvaltade beloppet. Under perioden 1996-1999 var avkastningen i genomsnitt 5 procent realt.

Bilskrotningsfonden

Regeringen har enligt bilskrotningslagen (1975:343) riksdagens bemyndigande att meddela föreskrifter om skrotningspremiens storlek och villkor för övrigt för utbetalning av premien. Skrotningsavgiften uppbärs av Vägverket. Behållningen i fonden uppgick den 31 december 1999 till 893,9 miljoner kronor.

3.6 Resultatbedömning

3.6.1 Resultat

Skydd av människors hälsa

Kemikaliepolitik

Under år 1999 har Kemikalieinspektionen genomfört tillsyn över tillverkare och importörer i huvudsak som regionala projekt i samarbete med länsstyrelser och kommuner. Utfallet av verksamheten bedöms som gott trots att omfattningen av verksamheten har legat på en relativt låg nivå.

Det fortsatta arbetet med att följa och skaffa överblick över kemikalieanvändningen har bedrivits genom flödesanalyser och produktion av statistik. För att öka tillgängligheten av data och statistik har Kemikalieinspektionen gjort information tillgänglig via sin hemsida.

Ökade resurser har lagts på riskbedömning av kemiska ämnen med särskilt farliga egenskaper. Det har bl.a. resulterat i en strängare klassificering av ett antal ämnen, bl.a. bekämpningsmedel med fortplantningsskadande egenskaper.

Kretslopp

Regeringen har enligt lagen (1990:132) om avgifter för miljöfarliga batterier fått riksdagens bemyndigande att meddela föreskrifter om avgifter som behövs för att täcka samhällets kost-

nader för att samla in och oskadliggöra batterier som är förbrukade eller inte längre används. Den s.k. batterifonden förvaltas av Naturvårdsverket och uppgick den 31 december 1999 för blybatterier till 156,6 miljoner kronor och för småbatterier till 179,9 miljoner kronor.

Miljöledning

Miljöledningssystem har visat sig vara ett effektivt och inom statsförvaltningen väl fungerande verktyg för att integrera miljöhänsyn i verksamheten.

Större miljöeffekter av införande av miljöledningssystem är ännu så länge för tidigt att se. Dock har flertalet myndigheter genomfört en rad konkreta åtgärder, framför allt i den interna verksamheten som har inneburit positiva miljöeffekter, bl.a. minskad elförbrukning och pappersförbrukning, inköp av miljövänliga produkter samt källsortering. Miljöledningssystemen har också i många fall medfört en effektivisering av verksamheterna, inte bara vad gäller miljöfrågor. Det har också skapat ett förbättrat samarbete mellan enheter och avdelningar samt mellan myndigheter. På sikt kan också resursbesparingarna och en förbättrad organisation och väl utarbetade rutiner ge ekonomiska vinster. Det stora arbetet är nu att integrera miljöhänsyn och resurshushållning i alla beslut. Flera myndigheter har redan lyckats integrera miljöhänsyn i en rad olika aktiviteter.

Sanering och återställning av förorenade områden

Förorenade områden som miljöproblem har uppmärksammas under lång tid, men mer omfattande inventeringar har genomförts först under 1990-talet. Den statliga verksamheten som samordnas av Naturvårdsverket har inriktats på att klarlägga omfattningen och konsekvenserna av föroreningarna samt att ta fram metoder för undersökningar och efterbehandlingsåtgärder. En översiktlig kartläggning har gjorts i samarbete med länsstyrelserna av landets saneringsbehov av förorenade områden. Under 1999 har Naturvårdsverket fördelat knappt 40 miljoner kronor i bidrag till inventeringar av hela län, till undersökningar samt till åtgärder av enskilda objekt.

Kärnsäkerhet och strålskydd

De sammanlagda stråldoserna till personal på kärntekniska anläggningar har under 1999 varit de lägsta sedan 1985.

SSI:s insatser inom sjukvården har bl.a. lett till en ökad medvetenhet om strålskydd för patienter.

En viktig fråga är att undvika onödiga stråldoser vid patientundersökningar. Dessa insatser har bl.a. bidragit till att doserna vid flera typer av röntgenundersökningar har minskat med 20 procent.

SKI:s säkerhetsföreskrifter är viktiga instrument för att vara pådrivande i säkerhetsarbetet. Genom inspektioner vid anläggningarna har SKI kunnat förvissa sig om att anläggningsinnehavarna uppfyller angivna krav. SSI och SKI har i rapporter till regeringen informerat om myndigheternas bedömning av säkerhets- och strålskyddsläget. SKI:s slutförvaringsföreskrifter som ännu bara finns i utkastform har redan fått genomslag i Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) säkerhetsanalyser. Likaså har SKI:s yttrande över SKB:s forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram (FUD-program) fått genomslag så att programmet kommer att kompletteras i vissa avseenden.

SKI:s verksamhet avseende finansieringslagen och den s.k. Studsviksavgiften har bidragit till att fondering sker som skall trygga en säker framtida avfallshantering.

Bevarande av biologisk mångfald

Artskydd

En viktig del i arbetet för att stärka bevarandet av biologisk mångfald och ett komplement till områdesskyddet är artvisa åtgärdsprogram för hotade arter. Genom ett särskilt avtal mellan Naturvårdsverket och Fiskeriverket genomförs fastställda program för fem fiskarter samt flodkräfta. Under 1999 har Naturvårdsverket och länsstyrelserna vidareutvecklat arbetet med att ta fram och genomföra åtgärdsplaner för hotade arter och livsmiljöer. Sammantaget har åtgärdsplanerats eller genomförts för ett 40-tal arter och biotoper. Bland de arter och grupper som prioriterats kan bl.a. nämnas groddjur, fladdermöss, tumlare och fjällräv. Vidare har Naturvårdsverket antagit åtgärdsprogram för varg, björn, lo och varg. Insatserna förväntas ge livskraftiga populationer av de arter som omfattas av åtgärdsprogrammen.

Resurserna för att utveckla och genomföra åtgärdsplanerna för hotade arter och livsmiljöer har uppgått till 4 miljoner kronor. Därutöver har 750 000 kronor använts för att säkerställa två områden specifikt för hotade arter.

Kalkningsverksamhet

Kalkningsverksamheten har liksom föregående år inriktats på att bibehålla och förbättra pågående kalkningsprojekt. Av Sveriges 17 300 försurade sjöar åtgärdas i dagsläget knappt 7 000, vilket motsvarar 40 procent. För sjöytan är motsvarande siffra 89 procent och i vattendrag kalkas 11 procent av den totala längden försurade vattendrag. Enligt preliminära uppgifter för år 1999 har följande resultat uppnåtts. Inom parentes anges motsvarande uppgifter för år 1998. Antalet kalkade sjöar är 6 561 (6 750) med en sjöyta av 4 021 (3 970) km². Kalkade vattendrag uppgår till 12 977 (12 800) kilometer. Kalkningsprogrammets mål har uppnåtts till 71 (78) procent av sjöytan eller 50 (55) procent av antalet kalkade sjöar och till 64 (66) procent av de kalkade vattendragen. Jämfört med tidigare år var måluppfyllelsen något lägre under 1999 eftersom det myckna regnandet och de höga flödena medförde en kraftig försurningspåverkan. Som en följd av detta blev den vattenkemiska måluppfyllelsen dålig.

De relativt höga vattenflödena under 1998 samt 1999 och den därmed försämrade buffertkapaciteten i de kalkade vattnen verkar däremot inte i stort ha påverkat varken fiskfaunan eller bottenfaunan i vattendragen negativt. Den biologiska måluppfyllelsen var således god, trots de höga vattenflödena.

Under 1999 har Naturvårdsverket, via länsstyrelserna, fördelat 173 miljoner kronor för kalkning av sjöar och vattendrag. 10 miljoner kronor har utnyttjats för den nationella uppföljningen av effekterna av kalkningen och för samordning av verksamheten. Förnyelsen av databasen för kalkningsverksamheten och arbetet med att ta fram en nationell kalkningsplan har kostat ca 2 miljoner kronor.

Hushållning med naturresurser*Vatten*

Den slutliga utformningen av ramdirektivet för vatten har i många delar fått en utformning som motsvarar svenska intressen. Direktivets inriktning mot uppnående av vissa specificerade miljömål stämmer väl överens med Miljömålskommitténs förslag, och har också behandlats där. I dessa delar stämmer dessutom direktivet väl överens med miljöbalkens utformning, eftersom man i denna har de juridiska instrumenten mil-

jökvalitetsnormer liksom åtgärdsprogram och åtgärdsplaner för att uppnå dessa mål.

Även i andra delar har ett svenskt arbetssätt fått genomslag i direktivets utformning. Ett exempel är att de svenska grundläggande principerna för s.k. bedömningsgrunder för miljö kvalitet utgör utgångspunkten för det sätt varmed man beskriver miljö kvalitetsmålen även i ramdirektivet.

Likaså vad gäller kraven på karakterisering av vatten- och avrinningsdistrikt och i kraven på miljöövervakning finns det nu särskilda skrivningar som gör direktivets krav mera anpassade till de specifika förhållanden som råder i de skandinaviska länderna med deras stora mångfald sjöar och vattendrag.

Skydd av natur- och kulturlandskap*Skyddade mark- och vattenområden*

Den statliga verksamheten med att skydda värdefulla naturområden och då särskilt skogsobjekt ökade kraftigt under 1999. Antalet områden som berörts av markförvärv m.m. har ökat med ca 28 procent och antalet avtal med 45 procent jämfört med 1998 som en följd av Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas ökade ambitioner.

Naturvårdsverket har under 1999 fattat beslut om förvärv, intrångsersättning och bidrag till kommuner och landstingskommunala stiftelser i fråga om 194 områden som skall skyddas som naturreservat eller nationalparker (två objekt). Totalt skyddades 20 405 hektar, varav 17 177 hektar skogsmark. Den övriga arealen utgjordes främst av myrmarker. Vid utgången av 1999 var därmed totalt 3347 områden skyddade som nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden och djurskyddsområden. Arealen uppgick till 3 912 254 hektar varav landytan utgjorde 3 158 404 hektar. Antalet nationalparker och naturreservat var 2 143 stycken omfattande en areal av 3 580 339 hektar.

Av de 48 naturreservat som bildades under året bestod ungefär halva landarealen av skogsmark. Reservatsarealen har ökat med cirka 16 000 hektar, varav 9 900 är belägna på land. Av landarealen utgör cirka 4 500 hektar skogsmark. Under perioden har inga nya områden skyddats i marin miljö.

Förvaltningen av landets 2 117 naturreservat och 26 nationalparker kostade under 1999 staten sammanlagt drygt 65 miljoner kronor.

De samlade kostnaderna för markinköp, ersättning för intrång i pågående markanvändning och bidrag till kommuner och landstingskommunala stiftelser under 1999 beräknas uppgå till 297 miljoner kronor. Naturvårdsverket har under året sålt 18 markområden för 3,3 miljoner kronor.

Naturvårdsprojekt kan få bidrag från EU:s fond Life-Natur. Besluten om bidrag fattas av kommissionen med stöd av den s.k. Habitatkommittén. Svenska projekt har under budgetåret 1999 beviljats 26,3 miljoner kronor i projektbidrag till Life-Natur-projekt inom ramen för EU:s Life-program.

Natura 2000

Det nationella genomförandet av Natura 2000, som skall bli ett europeiskt sammanhängande nätverk av områden med höga naturvärden, har fortsatt under 1999 och innevarande år. Länsstyrelserna och Naturvårdsverket redovisade under hösten 1999 och våren 2000 ytterligare förslag till områden som lämpar sig att ingå i nätverket. Regeringen har under våren och sommaren 2000 föreslagit att ytterligare sammanlagt 565 områden bör föreslås för Natura 2000 enligt habitatdirektivet. Samtidigt anmäldes 98 områden enligt fågeldirektivet.

Sammanlagt har Sverige därmed föreslagit 2 453 särskilt värdefulla naturområden som kandidater till nätverket. De 391 områden som klassats som särskilda skyddsområden enligt fågeldirektivet ingår redan i dag i nätverket.

Lokala investeringsprogram

Under våren 2000 har 56 lokala investeringsprogram beviljats sammanlagt 1 237 miljoner kronor i bidrag. Det tredje årets investeringsprogram för åren 2000-2002 bedöms av kommunerna ge 4 100 årsarbeten under perioden 2000-2002 och omfatta en total investeringsvolym om cirka 4 750 miljoner kronor.

De sammanlagt 145 lokala investeringsprogram (i 125 kommuner) som hittills beviljats bidrag omfattar enligt kommunernas ansökningar en total investeringsvolym om 22,3 miljarder kronor och bedöms skapa 15 600 årsarbeten under perioden 1998-2002.

Miljöeffekter

De lokala investeringsprogrammen kommer att ge märkbara effekter på miljön, om de resultat som kommunerna har angivit i sina investeringsprogram uppnås. Energieffektivisering, energiomställning till förnybar energi och insatser för minskade koldioxidutsläpp ingår i många av kommunernas investeringsprogram. Olika typer av naturvårdande åtgärder leder dels till minskade utsläpp av näringsämnen i vattendrag, dels till bevarande av biologisk mångfald. De investeringsprogram som hittills beviljats stöd beräknas i kommunernas ansökningar minska energiförbrukningen med cirka 2,1 TWh per år och ställa om 2,3 TWh av energianvändningen till förnybar energi. Utsläppen av koldioxid till luft kommer att minska med 1,57 miljoner ton per år enligt kommunernas beräkningar och mängden deponerat avfall beräknas minska med 500 000 ton per år.

Särskilt stöd till glesbygdskommuner

Stöd till lokala investeringsprogram har getts till såväl stora som små kommuner i alla delar av landet. Glesbygds- och förortskommuner samt norra Sverige är dock underrepresenterade. Regeringen har gett Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet i uppdrag att stödja glesbygdskommunerna med att utveckla sina lokala investeringsprogram. Kunskapscentrumet disponerar för detta ändamål 3,5 miljoner kronor till stöd för lokalt utvecklingsarbete.

Genomförandet av investeringsprogrammen

Under våren 2000 har de 81 kommuner som beviljats bidrag för perioderna 1998-2000 och 1999-2001 lämnat verksamhetsrapporter till regeringen. I rapporterna redovisar kommunerna hur arbetet med det lokala investeringsprogrammet fortskrider samt begär regeringens godkännande av de förändringar i programmen som kommunen önskar genomföra.

Den vanligaste förändringen som kommunerna redovisar är förseningar av investeringarna. Ungefär en tredjedel av de 869 åtgärderna kommer att försenas minst ett år. Ett fåtal (6 procent) av samtliga planerade åtgärder kommer enligt årets verksamhetsrapporter inte att kunna genomföras alls. Detta exempelvis som en följd av svårigheter att finansiera ökade investeringskostnader. En del åtgärder genomförs i förändrad form eller i mindre skala.

Kommunerna har möjlighet att när som helst under året begära förändringar av investeringsprogrammen. Regeringen har i allmänhet godkänt förändringar av tidsplaner om det funnits goda skäl till förseningen. För att andra förändringar skall godkännas har som regel krävts att de leder till resultat och effekter som motsvarar vad som uppgivits i ansökan.

Våren 2001 kommer kommuner som beviljats bidrag för perioden 1998-2000 att lämna slutrapporter och redovisa utfallet av investeringsprogrammen. Slutrapporterna ger underlag för regeringens slutliga bedömning av vilket statsbidrag som kommunen har rätt till. Slutrapporterna ger också underlag för redovisningar och analyser av vilka resultat och effekter som uppnåtts beträffande miljö, sysselsättning, teknikutveckling samt för sammanställningar av nya kunskaper och erfarenheter.

Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet

Myndigheten som bildades under 1999 har påbörjat ett nätverksbyggande gentemot kommuner och andra aktörer. Centrumet har en viktig roll när det gäller att förmedla kunskaper och sprida erfarenheter från den pågående ekologiska omställningen till såväl kommuner som forskare och näringsliv.

3.6.2 Analys och slutsatser

Skydd av människors hälsa

Kemikaliepolitik

I samhället spelar kemikalier en viktig roll. Kemikalier används i de flesta sammanhang. Områden där kemikalier används är t.ex. läkemedel, plaster, konserveringsmedel, tvätt- och rengöringsmedel, men det finns även kemikalier i varor som kläder och datorer. Kemikalieanvändningen bidrar också till välfärdens avigsidor. Ämnen sprids i samband med att varor produceras, används och blir till avfall. Farliga ämnen kan förorsaka skador på människa och miljö. Antalet ämnen på marknaden är stort, liksom flödena av varor och kemikalier som ingår i dessa. Problemet med användningen av kemikalier är att effekterna av utsläpp - både direkta och indirekta via varor m.m. - är eller kan vara fördröjda. Det som släpps ut i dag kan ge effekter först inom ett eller ett par decennier. Det kan också ta mycket lång tid innan åtgärder för att förhindra

effekter ger resultat, särskilt om halten i miljön har byggts upp under lång tid.

Många problem med kemikalier kan inte lösas på nationell nivå. De kemikalier och varor som säljs är ofta tillverkade i andra länder. Ämnen sprids således via handeln med varor. Dessutom kan vissa svårnedbrytbara ämnen transporteras med vindar och vatten och på så vis komma till miljöer långt från både tillverkning och användning. Det internationella arbetet på kemikalieområdet är därför av stor betydelse för att komma tillrätta med både nationella och globala miljöproblem. Insatser krävs därför såväl internationellt som inom gemenskapen.

Kretslopp

Sedan den 1 januari 2000 tas skatt ut på avfall som deponeras. Avsikten med skatten är att den, tillsammans med andra styrmedel på avfallsområdet, inom en tioårsperiod skall medföra en halvering av mängden avfall som deponeras. Skatten på avfall har endast varit i kraft under en kort tid och det är därför för tidigt att bedöma vilka effekter den fått på avfallshanteringen. Det finns dock anledning att uppmärksamma riskerna med en ökad förbränning av sorterat avfall. Det är därför angeläget att följa upp och utvärdera hur systemet med avfallsbeskattningen fungerar.

Miljöorienterad produktpolitik

En miljöorienterad produktpolitik syftar till att förebygga och minska produkters negativa påverkan på människors hälsa eller på miljön under produkternas hela livscykel. I skrivelsen En miljöorienterad produktpolitik (skr. 1999/2000:114) gör regeringen bl.a. den bedömningen att alla aktörer har ett ansvar och frivilliga och marknadsdrivna styrmedel som näringslivets och andra aktörers egna initiativ behövs. För att nå målet med en miljöorienterad produktpolitik krävs också ny kunskap och forskning.

Sanering och återställning av förorenade områden

Naturvårdsverket har ansvar för vägledning, samordning och fördelning av bidrag till efterbehandlingsverksamhet samt för tillsynsvägledning, i första hand gentemot länsstyrelserna som är tillsynsmyndighet.

I arbetet för en giftfri miljö är det betydelsefullt att det utarbetas regionala och lokala program för sanering och återställning av förorenade områden.

Kärnsäkerhet och strålskydd

SSI strävar mot en mer tillsynsinriktad myndighetsprofil vilket inneburit att forskning och uppdragsverksamhet nedprioriterats. SSI genomför hårdare prioriteringar i sin verksamhet och har dragit ner ambitionen på områden där andra myndigheter har huvudansvaret. Regeringen bedömer att detta är ett steg i rätt riktning.

Den alltmer pressade ekonomiska situationen för kärnkraftsbolagen sätter press på myndigheterna att följa upp strålskydds- och säkerhetsarbetet på verken. Det är regeringens bedömning att myndigheterna är väl medvetna om bolagens situation och arbetar med att anpassa sin tillsynsverksamhet efter den förändrade verkligheten. En fortsatt nära dialog med de berörda bolagen för att utveckla och följa upp strålskydds- och kärnsäkerhetsarbetet ger goda möjligheter att tidigt åtgärda brister i bolagens arbete.

En god kompetensförsörjning på kärnsäkerhets- och strålskyddsområdet är av största betydelse för att kärnkraftverken skall kunna drivas med betryggande säkerhet.

Bevarande av biologisk mångfald*Artskydd*

ArtDatabanken vid Sveriges lantbruksuniversitet har i år presenterat reviderade s.k. rödlistor, dvs. listor som redogör för olika arters hotstatus. Enligt dessa listor är i dag 258 arter försvunna, 279 arter akut hotade, 570 arter starkt hotade, 1 104 arter sårbara, 1 357 arter missgynnade och 552 arter kan man inte bedöma på grund av kunskapsbrist. Sammanlagt innebär det att 21 procent av arterna i den svenska floran och faunan är hotade eller hänsynskrävande.

Artinriktade åtgärdsprogram för hotade arter kommer även framöver att vara ett värdefullt komplement till skydd och vård av värdefulla naturområden för bevarande av biologisk mångfald. Detta gäller t.ex. för arter som rör sig över stora områden, arter som drabbas av bifångster, eller har speciella behov som inte enbart kan tillgodoses genom olika former av områdesskydd.

Kalkningsverksamhet

Naturvårdsverket har till regeringen redovisat en plan för den nationella kalkningsverksamheten under den närmaste tioårsperioden (Nationell plan för kalkning av sjöar och vattendrag 2000 - 2009). Planen har remissbehandlats. I planen redovisas hur kalkningen kan bedrivas på olika an-

slagsnivåer med konsekvenser för biologisk mångfald och nyttjande. För att motverka effekterna av det försurande nedfallet behöver kalkningsverksamheten enligt rapporten ligga på en i stort sett oförändrad nivå under tioårsperioden. Om utsläppen av försurande ämnen fortsätter att minska i samma takt som under 1990-talet bör verksamhetens kostnader för kalkningsverksamheten därefter minska och kanske halveras under de två till tre följande årtiondena. Kalkningen kommer att kunna avbrytas tidigast i de områden där markförsurningen inte är långt framskriden. I de värst drabbade områdena kommer försurningsproblemen att kvarstå under flera årtionden.

I planen värderas och prioriteras de i dag kända områdena där kalkning är eller kan vara aktuell. Planen presenterar fyra scenarier för kalkningsverksamheten. För respektive scenario har kostnaderna beräknats. I samtliga scenarier har föreslagits att kvaliteten i verksamheten höjs och att denna om nödvändigt prioriteras på bekostnad av antalet kalkade objekt.

Naturvårdsverket har förordat ett framtida verksamhetsmål för kalkningsverksamheten som innebär fortsatt kalkning av de i dag kända områdena med biologisk mångfald och nyttjande som är av nationellt och högt regionalt intresse. För områden som inte har sådana intressen får annan finansiering sökas för fortsatt kalkning. Planen har i flera avseenden fått ett positivt mottagande av remissinstanserna. Starka invändningar har emellertid framförts bl.a. från flera kommuner vad gäller dels klassningen av enskilda objekt men främst att lokala intressen inte skulle berättiga till statliga medel för kalkning. För sådana områden bedömer flera remissinstanser att kalkningen kommer att avbrytas och att återförsurning kommer att ske.

Regeringen finner att de prioriteringar som redovisas i planen i huvudsak är riktiga och att det i framtiden är rimligt att avgränsa det statliga ansvaret till områden med nationella och regionala intressen. För försurade områden med nationella och regionala intressen bör även nykalkning övervägas. Det är emellertid angeläget att kalkningsverksamhet som pågått under lång tid inte avbryts t.ex. på grund av att ett vattens värden inte är tydligt belagda. I en avvägning mellan fortsatt kalkning och nykalkning bör fortsatt kalkning främst väljas. Det är angeläget att den återställning av försurad miljö som kalkningsverksamheten syftar till håller god kvalitet. Höj-

ning av kvaliteten är viktig och bör därför prioriteras.

Hushållning med naturresurser

Vatten

EG:s ramdirektiv för vatten kommer att innebära omfattande krav på att medlemsländerna skall arbeta med åtgärdsplaner för avrinningsområden i syfte att uppnå en viss definierad god vattenstatus. Det innebär också krav på att redovisa vilka arrangemang som valts för att administrera avrinningsdistrikten. Detta kan komma att leda till omfattande förändringar i förhållande till dagens vattenadministration. Regeringen kommer därför att besluta om att tillsätta en särskild kommitté för att närmare utreda och lämna förslag på indelning av vattendistrikt, organisation och administration av dessa samt föreslå behöriga myndigheter och former för beslutsfattande.

Naturvårdsverket arbetar redan i dag i samarbete med berörda myndigheter med ett vattenprojekt i syfte att utforma anvisningar för det praktiska genomförandet av direktivet. I detta arbete har ett antal pilotprojekt i avrinningsområden initierats för att erhålla erfarenheter av administrativ samordning mellan berörda myndigheter och samverkan med lokala aktörer och sakägare.

Som en uppföljning av tidigare svenska initiativ beträffande de globala vattenfrågorna avser regeringen att stimulera ett utökat samarbete mellan de Stockholmsbaserade organisationerna som är internationellt aktiva inom vattenområdet.

Länsstyrelsen i Västra Götaland har i rapporten *Mindre gift på drift* (rapport nr 1999:37) uppmärksammat regeringen på att avgasutsläpp från utombordsmotorer i fritidsbåtar innehåller stora mängder kolväten som släpps ut och påverkar vattenlivet i känsliga områden. Drygt 40 000 ton släpps ut per år. Detta kan jämföras med de totala utsläppen från fordonstrafiken som beräknas ligga på omkring 120 000 ton per år. Det är särskilt allvarligt att utombordsmotorernas avgaser kommer ut i vattenmiljön. Det är inte ovanligt att 20-30 procent av tvåtaktsmotorernas utsläpp innehåller oförbrända bränsleångor. Bensinens kvalitet har därför stor betydelse i detta sammanhang.

Dessa förhållanden gör det motiverat att närmare undersöka möjligheterna till att öka användningen av miljövänligare bensin, s.k. alky-

latbensin, i tvåtaktsmotorer. Regeringen har därför för avsikt att analysera dessa möjligheter.

Regionala miljö- och hushållningsprogram

Regeringen delar Miljövårdsberedningens bedömning att det arbete med regionala miljö- och hushållningsprogram för de större skärgårdsområdena som genomförts av sju länsstyrelser utgör en imponerande och betydelsefull insats för hållbar utveckling i skärgården. Programmen visar på bredden hos de frågeställningar som gäller tillstånden i skärgårdens natur- och kulturmiljö, nyttjandet av mark- och vattenresurserna samt utveckling och tillväxt i skärgården. De pekar även på behovet av ett mer samordnat kunskapsunderlag som kan ligga till grund för handlingsstrategier av mer enhetlig och heltäckande karaktär.

Programarbetet är ett viktigt led i utvecklandet av den mellankommunala och regionala samordningen. Miljö- och hushållningsproblemen måste i många fall lösas på regional nivå och i samverkan mellan flera kommuner. För att miljö kvalitetsmålen skall kunna nås krävs en väsentligt ökad samverkan över sektorsgränser och mellan olika nivåer. Det är värdefullt att arbetet bidrar till en ökad dialog och erfarenhetsutbyte mellan myndigheter, boende och organisationer i skärgården. I det fortsatta arbetet med miljö kvalitetsmålen är programmen ett viktigt underlag. Ett fortsatt samarbete och insatser i skärgårdarna kan utgöra en lämplig ram för arbetet med de skärgårdsanknutna miljö kvalitetsmålen.

Vindkraft

Den fastlagda energipolitiken skall bl.a. underlätta omställningen av energisystemet till ett ekologiskt uthålligt samhälle. Enligt 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) spelar vindkraften en nyckelroll i omställningen av energisystemet. Den kan dessutom bidra till att uppfylla flera av de nationella miljö kvalitetsmål som riksdagen beslutade om förra året. En god handlingsberedskap för en fortsatt vindkraftsutbyggnad är därför av strategisk betydelse. Under senare år har anspråken på att få etablera vindkraftverk i landets kust- och skärgårdsområden starkt ökat. Bl.a. planeras flera stora gruppstationer av vindkraftverk till havs. Utbyggnader planeras även i andra områden, t.ex. i fjällen.

Mot denna bakgrund är det angeläget att samhällets beredskap förbättras och att förutsättningarna för en fortsatt ökad användning av

vindkraften som energikälla klarläggs ytterligare. Ett förbättrat kunskapsunderlag om vindkraften är värdefullt för myndigheterna i de avvägningar som måste göras i samband med planering och ställningstaganden till enskilda projekt liksom för exploatörernas val av lokaliseringsplats. Vidtagna åtgärder för framtagande av planeringsmål för vindkraften, genomförande av en övergripande kartläggning av förutsättningar för lokalisering av vindkraftverk i havs- och fjällområden samt redovisning av områden som kan bedömas lämpliga för ett pilotprojekt blir därför viktiga insatser. Ytterligare åtgärder kommer att övervägas för att få fram bättre underlag för planering och beslut.

Skydd av natur- och kulturlandskap

Skyddade mark- och vattenområden

Miljö kvalitetsmålen anger bl.a. att natur- och kulturlandskap med särskilda miljövärden skall skyddas och bevaras, samtidigt som produktionsförmågan upprätthålls och utvecklas. Regeringen återkommer till preciseringen av delmålen, åtgärder på kort och lång sikt m.m. för miljö kvalitetsmålet Levande skogar i den kommande miljömålspropositionen.

I enlighet med regeringens uppdrag att utarbeta kunskapsöversikt, har Naturvårdsverket utarbetat förslag till kriterier m.m. för arbetet med skydd av skogsmark samt presenterat förslag till kriterier för urval av skyddsvärda naturskogsområden och bedömt det långsiktiga behovet av resurser för vård och förvaltning.

Naturvårdsverkets anser att reservatsbildningen i första hand bör inriktas mot miljöer som övriga intressenter inte tar ansvar för. Det handlar huvudsakligen om större naturskogsområden, sammansatta ekosystem och koncentrerade insatser mot områden med särskilda ekologiska skyddsvärden.

Regeringen delar dessa bedömningar. De statliga insatserna skall liksom tidigare leda till ett långsiktigt säkerställande av de mest skyddsvärda skogarna. Naturvårdsverket bör löpande följa upp, utvärdera och redovisa de statliga insatserna för programmet.

Naturvårdsverket föreslår vidare att det statliga ansvaret vid planering och inrättande av naturreservat i första hand bör avse bevarandet av värdefulla naturtyper, livsmiljöer och arter – den biologiska mångfalden.

Regeringen instämmer i att bevarande av biologisk mångfald även fortsättningsvis skall vara ett mycket tungt vägande skäl vid beslut om naturreservatsbildning. Naturvårdens sociala dimension och skyddade områdens betydelse för att tillgodose friluftslivets intressen och det ökade behovet av att bevara tätortsnära natur bör dock fortsättningsvis väga tungt vid en samlad bedömning av skyddsbehovet. Även skogens kulturmiljövärden skall vägas in i bedömningen av ett områdes skyddsvärde. Regeringen anser således att bevarandevärden för friluftslivets intressen, tätortsnära miljö, skogens kulturmiljöer m.m. i möjligaste mån skall samordnas med skyddet av den biologiska mångfalden för att uppnå synergieffekter i bevarandearbetet. Strategin för det nationella naturvårdsarbetet bör därför vidareutvecklas så att detta framgår på ett tydligare sätt i olika prioriteringssituationer.

Som en följd av den ökande arealen skyddad mark ökar också behovet av insatser för vård och förvaltning av de redan skyddade områdena. Genom de förstärkningar för markinköp m.m. som föreslås kommer även insatser för skötselåtgärder att kunna göras under de närmaste åren. Det är angeläget att det skapas ett utrymme även för långsiktiga skötselinsatser.

Även formerna för vård och förvaltning bör enligt regeringens bedömning utvecklas så att det intresse som finns hos markägare och lokala organisationer för förvaltning och skötsel av skyddade områden m.m. tas till vara. Regeringen anförde i den ekonomiska vårpropositionen att det i ökad utsträckning bör beredas möjlighet att genomföra pilotprojekt för lokal förvaltning av naturreservat m.m. Naturvårdsverket bör därför även fortsättningsvis verka för de frivilliga insatser som krävs för att nå målet om att bevara den biologiska mångfalden i hela skogslandskapet.

I redovisningen av organisationsdelen av regeringens uppdrag om kunskapsöversikt m.m. föreslår Naturvårdsverket att den nuvarande organisatoriska strukturen för områdesskyddet bibehålls och att den regionala samverkan inom och mellan länen förstärks och utvecklas för att skapa bästa möjliga förutsättningar för att skydda skogens biologiska mångfald. Vidare framhåller Naturvårdsverket betydelsen av ett ökat kommunalt engagemang och ansvarstagande för att bilda reservat, bl.a. som följd av miljöbalken.

Regeringen instämmer även i dessa bedömningar.

I redovisningen framhålls vidare behovet av resursförstärkningar framför allt på länsstyrel-

serna för att ta fram bra inventerings-, besluts- och förhandlingsunderlag och för att se till att beslut fattas om bildande av reservat för mark som köpts in eller säkrats med intrångsersättningsavtal. Regeringen har som en följd av behovet av resursförstärkning till länsstyrelserna för den prioriterade uppgift som skyddet av naturskogarna innebär beräknat en höjning av anslaget till länsstyrelserna (utgiftsområde 18) med 25 miljoner kronor per år under åren 2001, 2002 och 2003.

Antalet naturreservat uppgick 1999 till 2 218 och antalet nationalparker var 26. Vid en analys av fördelningen av dessa skyddade områden på biotoper visar det sig att endast sex stycken skyddade områden primärt syftar till att bevara biologisk mångfald i marin miljö.

År 1987 var 16 områden prioriterade av Naturvårdsverket för bildande av skyddade områden i marin miljö. Sådana områden med övervakningsprogram kan tjäna som referensområden vid bedömning av miljöstörda områden. Skyddade områden i marin miljö kan även utgöras av områden med hög biologisk produktion, t.ex. uppväxtområden för fisk. Det är också viktigt att det inrättas referensområden ute till havs som förblir orörda för framtida forskningsändamål. Regeringen gör bedömningen att inrättande av skyddade områden i marin miljö i skyddsvärda kust- och havsområden längs Sveriges kust är en viktig del av de nationella åtaganden som internationella överenskommelser innebär.

Regeringen anser därför att det är angeläget att Naturvårdsverket, Fiskeriverket och länsstyrelserna intensifierar sin samverkan för att utveckla former för bevarandet av den biologiska mångfalden i havsmiljö, inte minst för att Sverige skall kunna leva upp till internationella överenskommelser i bl.a. Helsingforskonventionen.

Natura 2000

Arbetet med att genomföra Natura 2000 enligt art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet har fortsatt hög prioritet. Trots att Sverige sammanlagt t.om. juli 2000 har föreslagit 2 453 områden enligt habitatdirektivet och 391 områden enligt fågeldirektivet finns det fortfarande brister i den svenska delen av det europeiska ekologiska nätverket Natura 2000.

Naturvårdsverket samordnar det nationella arbetet och har en vägledande och stödjande roll gentemot länsstyrelserna. Det är av stor vikt att arbetet med att komplettera den nationella listan

över områden avslutas senast under 2001 så att Sverige kan uppfylla sina åtaganden i enlighet med direktiven. Naturvårdsverket har därför fått ett uppdrag om slutförande av den nationella listan med förslag till områden till nätverket Natura 2000. Uppdraget skall utföras i samarbete och i samråd med länsstyrelserna. Slutredovisningen skall ske under 2001.

Lokala investeringsprogram

Utifrån inkomna ansökningar gör regeringen bedömningen att de lokala investeringsprogrammen kommer att ge påtagliga effekter på miljön i de kommuner som tagit del av stödet. De goda effekterna på koldioxidutsläppen bör särskilt framhållas.

Miljömålsarbetet

Riksdagens beslut om miljö kvalitetsmålen och en ny struktur för målarbetet ger goda förutsättningar för ett effektivare miljöarbete. Miljö kvalitetsmålen preciserar de tidigare målen för miljöpolitiken och anger en samlad riktning för miljöarbetet i samhället. Det pågående arbetet med att utveckla etappmål ger ytterligare underlag för konkreta miljöåtgärder. Länsstyrelsernas regionala miljömålsarbete är viktigt för att vägleda det omfattande regionala och lokala miljöarbete som behövs för att förverkliga målen.

Miljöövervakning

Informationen från miljöövervakningen är viktig i en rad sammanhang, bl. a. används miljöövervakningsdata för beräkningar av kritiska belastningsgränser och som underlag för aktionsprogram, åtgärdsförslag och internationella överenskommelser om belastningsminskningar.

Naturvårdsverket har i tre utredningar utrett en breddad och förstärkt miljöövervakning. Naturvårdsverket visar i utredningarna att det finns ett behov av att stärka miljöövervakningen främst när det gäller kemikalier samt för att följa upp miljö kvalitetsmålen. Även Miljömålskommittén (M1998:07) anser i sitt betänkande (SOU 2000:52) att uppföljningen av miljö kvalitetsmålen innebär behov av förstärkta resurser. Regeringen föreslår därför att anslaget för miljööver-

vakning ökar främst för att följa upp de nationella miljökvalitetsmålen.

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har en viktig roll för miljöövervakningen där uppgifter från satelliter kan utnyttjas för att övervaka ozonskiktets uttunning, halten stoft i atmosfären, molnighetens utbredning och reflektion, snötäckens, glaciärers och havsisens utbredning samt algförekomst i havet.

SMHI:s forskningsverksamhet när det gäller klimatforskningen har under året utvärderats och fått höga betyg. Klimatforskningsprogrammet SWECLIM, som stöds av MISTRA, har bl.a. visat att det kommer att behöva ställas högre krav på säkerheten i kraftverksdammar i framtiden på grund av högre vattenflöden.

3.7 Revisionens iakttagelser

Såväl Riksrevisionsverket (RRV) som Riksdagens revisorer har under 1999 granskat ansöknings- och beredningsprocessen för ett urval av de lokala investeringsprogram som beviljades stöd i den första beslutsomgången. Med anledning av bl.a. revisionsrapporterna har regeringen utvecklat och förändrat hanteringen av kommunernas lokala investeringsprogram.

Sedan den första omgångens beslut om bidrag för perioden 1998-2000 har kraven skärpts vad avser lönsamhets- och konkurrensbedömningar i kommunernas investeringsprogram. Bl.a. har Närings- och teknikutvecklingsverket yttrat sig över åtgärder som innebär stöd till vinstdrivande verksamheter.

Samarbetet mellan Miljödepartementet och sektorsmyndigheterna har stärkts. Naturvårdsverket, Energimyndigheten, Närings- och teknikutvecklingsverket, Vägverket, Kommunikationsforskningsberedningen, Boverket, Statens jordbruksverk, Arbetsmarknadsstyrelsen, Banverket och Riksantikvarieämbetet har ett särskilt uppdrag att bistå Miljödepartementet i beredningsprocessen.

Länsstyrelserna har fått en viktigare roll i beredningen av ansökningarna. Deras kunskaper om regionala och lokala förhållanden är ett värdefullt underlag vid bedömningen av ansökningarna. Inför ansökningar om bidrag för perioden 2000-2002 har s.k. dialogmöten hållits med alla kommuner som så önskat. Cirka 200 kommuner har diskuterat frågor kring sina investeringsprog-

ram med Miljödepartementet och länsstyrelserna.

Miljödepartementet har vidare kontinuerligt utvecklat informationen om hur en ansökan bör utformas och vad den bör innehålla, bl.a. med hjälp av en ansökningsfolder och via webbplatsen Hållbara Sverige. Miljödepartementet har skapat en databas med information om de investeringsprogram som beviljats bidrag. Databasen är ett viktigt redskap vid uppföljningen av investeringsprogrammen.

3.8 Budgetförslag

3.8.1 34:1 Naturvårdsverket

Tabell 3.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1999	Utfall	282 072	Anslags-sparande	12 752
2000	Anslag	278 211	Utgifts-prognos	285 000
2001	Förslag	303 138		
2002	Beräknat	309 683 ¹		
2003	Beräknat	316 613 ²		

¹ Motsvarar 303 138 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 303 138 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Naturvårdsverkets förvaltningskostnader, inkl. kostnader för att administrera den verksamhet som finansieras via sakkanslagen.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Intäkterna från offentligrättslig verksamhet för år 2001 beräknas till 55 miljoner kronor, varav 23 miljoner kronor från kontrollavgifter för nyregistrerade bilar som redovisas mot inkomsttitel 2534 Avgifter för körkort och motorfordon, och 25 miljoner kronor från EU som redovisas mot inkomsttitel 6911 Övriga bidrag från EG. Dessutom beräknas 6 miljoner kronor från dispensavgifter CFC och halon som redovisas mot inkomsttitel 2537 Miljöskyddsavgift, och 1 miljon kronor från övriga offentligrättsliga avgifter som redovisas mot inkomsttitel 2811 Övriga inkomster från statlig verksamhet.

Tabell 3.3 Offentligrättslig verksamhet

<i>Tusental kronor</i>	
Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)
Utfall 1999	36 150
Prognos 2000	50 000
Budget 2001	55 000

I uppdragsverksamheten ingår externt riktade informations- och utbildningsinsatser, som utgivning av publikationer, arrangemang av kurser, konferenser och seminarier samt presstjänst och bibliotekstjänst.

Tabell 3.4 Uppdragsverksamhet

<i>Tusental kronor</i>			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	20 175	16 575	3 600
Prognos 2000	19 300	21 700	-2 400
Budget 2001	20 500	23 500	-3 000

Revisionens iakttagelser

Naturvårdsverket har i revisionsberättelsen för 1999 erhållit en invändning på grund av att Naturvårdsverket i ett visst fall inte har följt lagen om offentlig upphandling (1992:1528). Den icke genomförda upphandlingen avser enligt Riksrevisionsverket ett väsentligt belopp. Naturvårdsverket har vidtagit åtgärder för att händelsen inte skall återupprepas. Regeringen avser att följa utvecklingen.

Regeringens överväganden

Naturvårdsverket har under året redovisat ett underlag för fördjupad prövning av hela sin verksamhet, bestående av en analys av myndighetens resultat, behov av förändringar, omvärldsfaktorer samt finansieringsformer för verksamheten. Utifrån underlaget tar regeringen ställning till Naturvårdsverkets mål och inriktning för verksamheten fr.o.m. budgetåret 2001.

Regeringens bedömning är att Naturvårdsverkets roll som central expertmyndighet på miljöområdet bör kvarstå. Vidare bedömer regeringen att Naturvårdsverket de närmaste åren i första hand bör prioritera insatser när det gäller miljöövervakning och åtgärder för biologisk mångfald (områdesskydd, vård, kalkning). Dessutom

bör insatserna förstärkas inom efterbehandling av förorenade områden, det fortsatta arbetet med miljöbalken, miljömålen och sektorintegrationen samt det nyligen antagna ramdirektivet för vatten. När det gäller miljöforskningen förändras Naturvårdsverkets roll i och med att det nya forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande bildas.

Vad gäller Naturvårdsverkets EU-arbete och det globala arbetet bör det i högre grad integreras med det nationella arbetet. Prioritering bör göras mellan olika frågor och därefter väljs lämplig väg, dvs. via det nationella- eller det internationella arbetet (inkl. EU).

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare avdragen kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Från anslaget har 1 142 000 kronor förts bort.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 303 138 000 kronor. Anslaget beräknas till 309 683 000 kronor för år 2002 och till 316 613 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.5 Beräkning av anslag

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	278 211
Pris- och löneomräkning	25 709
Justering av premier	-1 142
Återföring från 34.7	2000
Överförs till Riksarkivet	-40
Minskat resursbehov miljöcertifiering	-500
Minskat resursbehov	-1 100
Förslag 2001	303 138

3.8.2 34:2 Miljöövervakning m.m.

Tabell 3.6 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1999	Utfall	127 122	Anslags- sparande	24 795
2000	Anslag	132 297	Utgifts- prognos	151 610
2001	Förslag	226 495		
2002	Beräknat	230 621 ¹		
2003	Beräknat	235 280 ²		

¹ Motsvarar 226 495 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 226 495 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för miljöövervakning, bidrag till vissa ideella organisationer samt bilavgasverksamhet.

Medlen till miljöövervakning fördelas av Miljöövervakningsnämnden vid Naturvårdsverket. Nämnden fattar beslut om den nationella miljöövervakningens inriktning och fördelar medel till denna. Från den nationella miljöövervakningen fördelas även medel till viss regional miljöövervakning som specificeras i avtal med länsstyrelserna. En mindre del används också för internationellt miljöövervakningsarbete och rapportering till internationella organisationer.

Av anslaget får högst 5 miljoner kronor användas för länsstyrelsernas kostnader för administration av anslagsmedlen.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

För budgetåret 2000 har regeringen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör dels bilavgasverksamheten, dels planeringen och genomförandet av miljöövervakningen vilka innebär åtaganden för efterföljande budgetår. För att förbättra förutsättningarna för upphandling av hållbarhetskontroller bör regeringen bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med bilavgasverksamheten, som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 16 miljoner kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004. För att förbättra förutsättningarna för planering och genomförande av miljöövervakningen bör regeringen bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med planering och genomförande av miljöövervakning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 55 miljoner kronor under år 2002, högst 40 miljoner kronor under år

2003 och högst 30 miljoner kronor under år 2004.

Regeringens överväganden

Naturvårdsverket har i tre uppdrag utrett en breddad och förstärkt miljöövervakning (Miljöövervakning vid sektorsmyndigheter, Behov av miljöövervakning av kemikalier och Finansiering av en breddad miljöövervakning). Naturvårdsverket visar i utredningarna att det finns ett stort behov av att stärka miljöövervakningen främst när det gäller kemikalier. Naturvårdsverket pekar också på att uppföljningen av miljömålen kommer att kräva utökade resurser för miljöövervakningen.

Utöver den i 2000 års ekonomiska vårproposition aviserade ökningen på 85,6 miljoner kronor beräknar regeringen mot denna bakgrund förstärkningar av anslaget med ytterligare 20 miljoner kronor för år 2001.

Hållbarhetskontrollerna beräknas uppgå till 16 miljoner kronor för år 2001.

Emissionsforskningsutredningen lämnade i april i år sitt betänkande till Regeringen med förslag om innehåll och organisation för den framtida emissionsforskningen. Utredningens förslag har remissbehandlats och bereds för närvarande inom regeringskansliet. Enligt utredningen bör det byggas upp en gemensam beställarfunktion som samordnar de statliga insatserna. Finansieringen av bilavgasundersökningar upphör fr.o.m. år 2001 från detta anslag.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 226 495 000 kronor. Anslaget beräknas till 230 621 000 kronor för år 2002 och till 235 280 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.7 Beräkning av anslag

Tusental kronor	
Anslag 2000	132 297
Pris- och löneomräkning	1 398
Ökat resursbehov	105 600
Minskat resursbehov EMAS	-800
Bilavgasundersökningar	-12 000
Förslag 2001	226 495

Tabell 3.8 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:2. Miljöövervakning m.m.: Bilavgasverksamhet*Tusental kronor*

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	16 000	-	-	-
Nya förpliktelser	0	16 000	48 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	16 000	16 000	16 000	16 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	16 000	48 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	16 000	48 000	-	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Tabell 3.9 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:2. Miljöövervakning m.m.: Miljöövervakning*Tusental kronor*

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	30 000	-	-	-
Nya förpliktelser	0	30 000	125 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	30 000	55 000	40 000	30 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	30 000	125 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	30 000	125 000	-	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

3.8.3 34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden

Tabell 3.10 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1999	Utfall	614 920	Anslags- sparande	90 211
2000	Anslag	671 551	Utgifts- prognos	713 000
2001	Förslag	848 461		
2002	Beräknat	876 849 ¹		
2003	Beräknat	908 217 ²		

¹ Motsvarar 855 961 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 865 961 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för bidrag till kalkning enligt bidragsbestämmelser som regleras i förordningen (1982:840) om statsbidrag till kalkning av sjöar och vattendrag.

Anslaget disponeras även för ersättningar enligt kap. 31 miljöbalken såvitt avser Naturvårdsverkets ansvarsområde. Anslaget disponeras även för kostnader för förvärv för statens räkning av värdefulla naturområden. Förvärvade objekt förvaltas av Naturvårdsverket. Dessutom disponeras anslaget för statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden. Anslaget finansierar vidare kostnader för utredning, förhandling och värdering i samband med säkerställande av värdefulla naturområden.

Från anslaget betalas bidrag till statliga Life-Natur-projekt som beviljas EU-bidrag.

Av anslaget får högst 40 miljoner kronor användas för länsstyrelsernas administration av kalkningsverksamheten.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen bör som tidigare bemyndigas att under år 2001 för statens räkning åta sig ekonomiska förpliktelser i samband med förvärv av eller

intrångsersättning i värdefulla naturområden som innebär åtaganden om högst 120 miljoner kronor för år 2002.

Regeringens överväganden

Kalkning av sjöar och vattendrag är en viktig åtgärd för att motverka det försurande nedfallets effekter på den biologiska mångfalden och nyttjandet av sjöar och vattendrag. Regeringen anser att den nationella kalkningsplanen bör ligga till grund för kalkningsverksamheten under den kommande tioårsperioden. Regeringen anser att de prioriteringar som redovisas i planen i huvudsak är riktiga. Det framtida ansvaret vad avser statliga bidrag till kalkningsverksamhet bör avgränsas till områden med nationella och regionala intressen. Det bör därvid ges möjlighet till nykalkning av områden med sådana intressen. Det är dock angeläget att kalkningsverksamhet som pågått under lång tid inte avbryts. Kalkningsbehovet är i viss utsträckning styrt av väderleken. Stor nederbörds mängd medför ett ökat behov av kalkning. Emellertid är behovet av kalkning i genomsnitt av ungefär samma omfattning sett över en flerårsperiod.

Mot denna bakgrund beräknar regeringen en nivå för kalkningsverksamheten till 213 miljoner kronor per år för åren 2001, 2002 och 2003, varav högst 40 miljoner kronor får användas för länsstyrelsernas administration av kalkningsverksamheten.

Under år 2001 beräknas svenska projekt erhålla 25 miljoner kronor i bidrag från Life-Natur för naturvårdsändamål. Bidragen administreras av Naturvårdsverket. Bidraget redovisas under inkomsttiteln 6911 Övriga bidrag från EG.

De statliga insatserna för att säkerställa skyddsvärda skogsområden är ett av den statliga naturvårdspolitikens viktigaste instrument.

Tabell 3.11 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:3 Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	30 740	87 109	120 000	-	-
Nya förpliktelser	87 109	120 000	60 000	-	-
Infriade förpliktelser*	30 740	87 109	60 000	120 000	-
Utestående förpliktelser vid årets slut	87 109	120 000	120 000	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	120 000	120 000	120 000	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

För att bevara de skyddade områdenas biologiska värden och andra värden krävs i vissa fall aktiva skötselåtgärder. Även det ökade antalet naturreservat ställer ökade krav på förvaltning av områdena med inriktning på vård och skötsel för att syftet med skyddet skall uppfyllas.

Regeringen beräknar en nivå för skydd och vård av värdefull natur till 635 miljoner kronor för år 2001. För budgetåren 2002 beräknas 664 miljoner kronor och för år 2003 beräknas 695 miljoner kronor.

Utöver den i 2000 års budgetproposition beräknade ökningen på 90 miljoner kronor beräknar regeringen förstärkningar av anslaget med 78 miljoner kronor för år 2001.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 848 461 000 kronor. Anslaget beräknas till 876 849 000 kronor för år 2002 och till 908 217 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.12 Beräkning av anslag

Tusental kronor	
Anslag 2000	671 551
Pris- och löneomräkning	8 910
Ökat resursbehov	168 000
Förslag 2001	848 461

3.8.4 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Tabell 3.13 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1999	Utfall	26 007	Anslags-sparande	13 993
2000	Anslag	65 000	Utgifts-prognos	67 000
2001	Förslag	151 755		
2002	Beräknat	312 283 ¹		
2003	Beräknat	408 778 ²		

¹ Motsvarar 304 927 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 389 927 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för inventeringar, undersökningar och åtgärder för att sanera och återställa förorenade områden samt för framtagande av underlag för prioriteringar av framtida sanerings- och återställningsinsatser i landet. Anslaget får användas till att åtgärda ur risksynpunkt särskilt angelägna saneringsobjekt samt till eventuella akuta saneringsinsatser.

Av anslaget får högst 20 miljoner kronor användas för länsstyrelsernas kostnader för administration av anslagsmedlen, inklusive erforderliga inventerings- och undersökningsinsatser.

1999 års anslagssparande är en följd av att bi-dragsmedel varit uppbundna i åtgärdsprojekt som slutreglerats efter årsskiftet.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

För budgetåret 2000 har regeringen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör sanering och återställning av förorenade områden vilka innebär åtaganden för efterföljande budgetår. För att förbättra förutsättningarna för planering, upphandling och genomförande av efterbehandlingsprojekt bör regeringen bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 110 miljoner kronor under år 2002, högst 100 miljoner kronor under år 2003 och högst 80 miljoner kronor under år 2004.

Regeringens överväganden

Efter tio års systematisk uppbyggnadsarbete har efterbehandlingsverksamheten nu gått in i ett expansivt skede. Föroreningarna förekommer i mark, grundvatten, sediment, byggnader och anläggningar. Påtagliga läckage förekommer från bl.a. gruvavfall och en del deponier. Från andra områden är läckaget i dag ofta begränsat på grund av buffertmekanismer, fastläggning m.m. Dessa återhållande krafter kommer dock att försvagas med tiden och läckagen från de förorenade områdena beräknas därmed att öka. Regeringen beräknade i 2000 års budgetproposition mot denna bakgrund en kraftig ökning av resurserna för sanering och återställning av förorenade områden. I enlighet med vad som aviserades i den ekonomiska vårpropositionen beräknar regeringen ytterligare förstärkningar om 85 miljoner kronor år 2003.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 151 755 000 kronor. Anslaget beräknas till 312 283 000 kronor för år 2002 och till 408 778 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.14 Beräkning av anslag

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	65 000
Pris- och löneomräkning	1 755
Ökat resursbehov	85 000
Förslag 2001	151 755

Tabell 3.15 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:4 Sanering och återställning av förorenade områden

<i>Tusental kronor</i>						
	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	60 000	-	-	-
Nya förpliktelser	0	60 000	290 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	60 000	110 000	100 000	80 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	60 000	290 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	60 000	290 000	-	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

3.8.5 34:5 Miljöforskning

Tabell 3.16 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1999	Utfall	0	Anslags- sparande	0
2000	Anslag	50 000	Utgifts- prognos	50 000
2001	Förslag	56 930		
2002	Beräknat	58 111 ¹		
2003	Beräknat	80 242 ²		

¹ Motsvarar 56 930 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 76 930 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget skall främst finansiera forskning till stöd för Naturvårdsverkets arbete, t.ex. miljömålen, miljöbalken samt underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget skall också finansiera statens andel av den samfinansierade forskningen med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

För budgetåret 2000 har regeringen bemyndigats att godkänna avtal och beslut som rör miljöforskningen vilka innebär åtaganden för efterföljande budgetår. För att förbättra förutsättningarna för planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 20 miljoner kronor under år 2002, högst 15 miljoner kronor under år 2003 och högst 10 miljoner kronor under år 2004.

Regeringens överväganden

Riksdagen har beslutat att ett forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande skall bildas från och med 2001 (prop. 1999/2000:81, bet. 1999/2000:UbU17, rskr 1999/2000:257). Detta nya råd skall bl.a. överta visst ansvar för forskningsfinansiering från Naturvårdsverket. Ansvarsfördelning mellan det nya rådet och Naturvårdsverket utreds för närvarande av en organisationskommitté (U 2000:05).

Av den i budgetpropositionen för år 2000 tidigare aviserade ökningen på 50 miljoner kronor, förs år 2001 45 miljoner kronor till det nya forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. I enlighet med vad som aviserades i den ekonomiska vårpropositionen beräknar regeringen att anslaget förstärks med 20 miljoner kronor år 2003.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 56 930 000 kronor. Anslaget beräknas till 58 111 000 kronor för år 2002 och till 80 242 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.17 Beräkning av anslag

Tusental kronor

Anslag 2000	50 000
Pris- och löneomräkning	1 930
Ökat resursbehov	5 000
Förslag 2001	56 930

Tabell 3.18 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:5 Miljöforskning

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	30 000	-	-	-
Nya förpliktelser	0	30 000	45 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	30 000	20 000	15 000	10 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	30 000	45 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	30 000	45 000	-	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

3.8.6 34:6 Kemikalieinspektionen

Tabell 3.19 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
1999	Utfall	78 206		- 2 316
2000	Anslag	83 712	Utgifts- prognos	82 500
2001	Förslag	81 733		
2002	Beräknat	83 492 ¹		
2003	Beräknat	85 357 ²		

¹ Motsvarar 81 733 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 81 733 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Kemikalieinspektionen för verksamhet avseende tillsyn/vägledning, riskbedömning samt riskbegränsning för allmänkemikalier och bekämpningsmedel.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Kemikalieinspektionens verksamhet finansieras huvudsakligen med avgifter som anges i förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, förordning (1999:942) om kemikalieavgifter m.m. samt Kemikalieinspektionens föreskrifter om kemiska produkter och biotekniska organismer (KIFS 1998:8).

Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. beräknas till 78 miljoner kronor för år 2001 varav 56,8 miljoner kronor från kemikalieavgifter och 21,2 miljoner kronor från bekämpningsmedelsavgifter. Intäkterna från kemikalieavgifter m.m. redovisas på inkomsttitel 2543 Avgifter för Kemikalieinspektionen, intäkterna från bekämpningsmedel redovisas på inkomsttitel 2538 Miljöavgift på bekämpningsmedel och handelsgödsel, och övriga inkomster av statens verksamhet redovisas på inkomsttitel 2811 Övriga inkomster av statens verksamhet.

Tabell 3.20 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

	Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999		80 332	72 710	7 622
Prognos 2000		76 200	76 200	0
Budget 2001		78 000	78 000	0

Tabell 3.21 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

	Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999		4 818	4 818	0
Prognos 2000		3 750	3 750	0
Budget 2001		3 750	3 750	0

Regeringens överväganden

Kemikalieinspektionen redovisade den 15 januari 2000 ett underlag för fördjupad prövning av hela sin verksamhet. Behovet av en översyn av den nuvarande kemikaliekontrollen och Kemikalieinspektionens framtida roll har ökat med anledning av miljöbalkens införande och arbetet med att uppnå de 15 miljö kvalitetsmål som riksdagen lagt fast samt det svenska medlemskapet i EU. Kemikalieutredningen (M 1998:04) fick den 18 maj 2000 tilläggsdirektiv (dir. 2000:41) för att göra en översyn av och lämna förslag om Kemikalieinspektionens framtida inriktning, verksamhet och resurser med beaktande av miljöbalkens regler, miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö, Kemikalieutredningens förslag till nya riktlinjer för kemikaliepolitiken samt utvecklingen på kemikalieområdet inom EU och internationellt. Utifrån slutsatserna av översynen skall utredningen även lämna förslag på hur Kemikalieinspektionens verksamhet bör finansieras. Redovisning av uppdraget skall ske senast den 31 december 2000.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare avdragen kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Från anslaget har 112 000 kronor förts bort. Samtidigt minskas anslaget med 3 000 000 kronor till följd av en engångsvis förstärkning under år 2000.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 81 733 000 kronor. Anslaget beräknas till

83 492 000 kronor för år 2002 och till 85 357 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.22 Beräkning av anslag

Tusental kronor	
Anslag 2000	83 712
Pris- och löneomräkning	1 133
Engångsvis förstärkning år 2000	-3 000
Justering av premier	-112
Förslag 2001	81 733

3.8.7 34:7 Internationellt miljösamarbete¹

Tabell 3.23 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1999	Utfall	34 304	Anslags-sparande	2 762
2000	Anslag	37 182	Utgifts-prognos	37 325
2001	Förslag	42 182		
2002	Beräknat	39 682		
2003	Beräknat	39 682		

¹ Anslagsnamnet budgetåret 2000 var Visst internationellt miljösamarbete.

Anslaget disponeras för medlemsavgifter och deltagande i internationella organisationer och för internationellt samarbete inom Miljödepartementets ansvarsområde.

Från anslaget betalas kostnader för deltagande i möten inom ramen för internationella miljökonventioner och avtal, möten inom ramen för FN-systemet och EU-samarbetet samt inom organisationer såsom OECD, ECE och Nordiska Ministerrådet samt miljösamarbetet om Arktis och Antarktis. Vidare betalas från anslaget kostnader för bilateralt miljösamarbete samt Sveriges årliga bidrag till FN:s miljöfond.

Regeringens överväganden

Genom ett aktivt deltagande i det internationella miljösamarbetet ökar möjligheterna för Sverige att påverka miljöbeslut så att gränsöverskridande utsläpp och miljöförstöring minskar.

Omfattningen av det internationella miljösamarbetet ökar successivt. Resurser krävs för Sveriges ordförandeskap i EU första halvåret 2001 som, förutom de direkt ordförandeskaps-

relaterade uppgifterna, också kommer att innebära ett ökat deltagande och arbete inom ramen för EU-samarbetet. Detsamma gäller för förberedelserna inför uppföljningen av UNCED år 2002 (Rio + 10) som kommer att gå in i ett mycket intensivt skede under 2001. Resurser krävs även för bilateralt miljösamarbete. Regeringen beräknar mot denna bakgrund att resurserna för internationellt arbete bör öka med 7 miljoner kronor för budgetåret 2001.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 42 182 000 kronor. Anslaget beräknas till 39 682 000 kronor för år 2002 och till 39 682 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.24 Beräkning av anslag

Tusental kronor	
Anslag 2000	37 182
Ökat resursbehov	7 000
Återföring till 34:1	-2 000
Förslag 2001	42 182

3.8.8 34:8 Stockholms internationella miljöinstitut

Tabell 3.25 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1999	Utfall	12 000	Anslags-sparande	0
2000	Anslag	12 000	Utgifts-prognos	12 000
2001	Förslag	12 000		
2002	Beräknat	12 000		
2003	Beräknat	12 000		

Anslaget disponeras för statens stöd till Stockholms internationella miljöinstitut (SEI).

SEI:s huvudsakliga uppgifter är att initiera, genomföra och föra ut resultat av studier och forskning vad gäller utvärdering och utveckling av miljöteknik, miljö- och utvecklingspolicy samt relaterad miljöstyrning och strategier för en hållbar utveckling. Institutet bedriver tillämpad forskning inom områdena energi, atmosfär, vattenhantering och urbana miljöer.

SEI bedriver verksamhet i Afrika, Asien, Europa och Latinamerika. Institutet har, förutom sitt huvudkontor i Stockholm, tre övriga kontor i Boston, Tallin och York.

Regeringens överväganden

SEI har byggt upp en internationellt erkänd verksamhet inom områden som är centrala för de globala miljöproblemen. Institutets verksamhet är av stort värde för Sverige.

För att kunna locka till sig externa uppdragsfinansiärer krävs en kritisk bas av vetenskaplig kompetens. Detta kan möjliggöras genom en stabil och långsiktig basfinansiering som upprätthåller kvaliteten i verksamheten. Regeringen beräknar anslaget till 12 000 000 kronor för år 2001. För åren 2002 och 2003 beräknas oförändrat anslag.

3.8.9 34:9 Statens strålskyddsinstitut

Tabell 3.26 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1999	Utfall	85 125	Anslags-sparande	7 166
2000	Anslag	85 449	Utgifts-prognos	88 500
2001	Förslag	90 888		
2002	Beräknat	92 831 ¹		
2003	Beräknat	94 897 ²		

¹ Motsvarar 90 888 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 90 888 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för förvaltningskostnader och strålskyddsforskning vid Statens strålskyddsinstitut (SSI). SSI är central förvaltningsmyndighet för frågor om skydd av människor, djur och miljö mot skadlig verkan av joniserande och icke joniserande strålning.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SSI:s verksamhet finansieras delvis via avgifter enligt förordningen (1976:247) om vissa avgifter till Statens strålskyddsinstitut. Avgifter från kärnteknisk verksamhet redovisas under inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftsindustrin. Ansökningsavgifter redovisas under inkomsttitel 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

SSI bedriver även viss avgiftsfinansierad uppdragsverksamhet som idag framförallt omfattar utbildningsverksamhet. Persondosimetriservicen har under 1999 sålts till Studsvik Instrument AB.

Tabell 3.27 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor	
Offentligrättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (som inte får disponeras)
Utfall 1999	67 728 ¹
Prognos 2000	66 596 ¹
Budget 2001	71 165 ¹

¹ I beloppet ingår 13 500 tkr som överförs till Statens räddningsverk för beredskap mot kärntekniska olyckor.

Tabell 3.28 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor			
Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	2 270	2 939	-669
Prognos 2000	800	800	0
Budget 2001	1 000	1 000	0

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

SSI har i uppdrag att finansiera grundläggande strålskyddsforskning. För att förbättra förutsättningarna för planering och genomförande av strålskyddsforskningen är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med strålskyddsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 3 miljoner kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004.

Regeringens överväganden

Regeringens bedömning är att SSI lever upp till de mål som ställts och att myndigheten kan verka för ett fortsatt gott strålskydd i samhället. Regeringens bedömning är att de förändringar som har skett för att renodla myndigheten som en ren tillsynsmyndighet är steg i rätt riktning.

Genom ett regeringsbeslut under hösten 1999 fick SSI i uppdrag att överta ansvaret för driften av de fem luftfilterstationer som drivs för övervakning av kärntekniska olyckor. Regeringen bedömer att SSI behöver en anslagsförstärkning

om 2,4 miljoner kronor för att kunna driva dessa mätstationer framöver.

Regeringen bedömer även att det finns ett behov av att förstärka miljöövervakningen på området. Krav på miljöövervakning av radioaktiva ämnens spridning i naturen och de stråldoser de ger till befolkningen ges även i Rådets direktiv 96/29/Euratom. Regeringen beräknar att SSI behöver en förstärkning om 2 miljoner kronor för att kunna bedriva ett sådant miljöövervakningsprogram.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare avdragen kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Från anslaget har 141 000 kronor förts bort.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 90 888 000 kronor. Anslaget beräknas till 92 831 000 kronor för år 2002 och till 94 897 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.29 Beräkning av anslag	
<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	85 449
Pris- och löneomräkning	1 180
Ökat resursbehov	4 400
Justering av premier	-141
Förslag 2001	90 888

Tabell 3.30 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34.9 Statens strålskyddsinstitut

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	0	-	-	-
Nya förpliktelser	0	0	9 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	0	3 000	3 000	3 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	0	9 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	0	9 000	-	-	-

3.8.10 34:10 Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader

Tabell 3.31 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
1999		77 471		15 817
2000	Anslag	82 648	Utgifts- prognos	85 330
2001	Förslag	83 617		
2002	Beräknat	85 391 ¹		
2003	Beräknat	87 281 ²		

¹ Motsvarar 83 617 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 83 617 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Statens kärnkraftinspektionens (SKI) förvaltningskostnader och kostnader för tillsyn.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

SKI:s verksamhet finansieras via avgifter enligt förordningen (1991:739) om vissa avgifter till Statens kärnkraftinspektion. Avgifter enligt den nämnda förordningen avseende tillsyn och forskning enligt 4, 5 och 8 §§ förs till inkomsttitel 2551 Avgifter från kärnkraftsverken.

SKI disponerar de intäkter som erhålles i form av avgifter enligt 2 och 6 §§ förordningen (1991:739) om vissa avgifter till Statens kärnkraftinspektion.

Tabell 3.32 Offentligrättslig verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras
Utfall 1999	142 180	211
Prognos 2000	143 620	150
Budget 2001	148 457	150

Regeringens bedömning

Regeringens bedömning är att myndigheten genom sitt tillsynsarbete verkar för att skydda hälsa och miljö.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare avdragen kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Från anslaget har 160 000 kronor förts bort.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 83 617 000 kronor. Anslaget beräknas till 85 391 000 kronor för år 2002 och till 87 281 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknas enligt följande:

Tabell 3.33 Beräkning av anslag

Tusental kronor

Anslag 2000	82 648
Pris- och löneomräkning	1 129
Justering av premier	-160
Förslag 2001	83 617

3.8.11 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

Tabell 3.34 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
1999		65 930		6 547
2000	Anslag	65 969	Utgifts- prognos	67 242
2001	Förslag	67 242		
2002	Beräknat	68 499 ¹		
2003	Beräknat	69 901 ²		

¹ Motsvarar 67 242 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 67 242 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras för Statens kärnkraftinspektionens kostnader för kärnsäkerhetsforskning.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

SKI har i uppdrag att finansiera kärnsäkerhetsforskning. För att förbättra förutsättningarna för planering och genomförande av kärnsäkerhetsforskningen är det nödvändigt att kunna fatta beslut som medför utfästelser om utgifter för kommande år.

Regeringen bör därför bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser i samband med kärnsäkerhetsforskning som inklusive tidigare åtaganden innebär utgifter på högst 12 miljoner kronor under vart och ett av åren 2002, 2003 och 2004.

Tabell 3.35 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 34:11 Statens kärnkraftinspektion: Kärnsäkerhetsforskning

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 beräknat	2004 beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	0	-	-	-
Nya förpliktelser	0	0	36 000	-	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	0	12 000	12 000	12 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	0	36 000	-	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	0	36 000	-	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 67 242 000 kronor. Anslaget beräknas till 68 499 000 kronor för år 2002 och till 69 901 000 kronor år 2003.

Anslaget för år 2001 har beräknats enligt följande:

Tabell 3.36 Beräkning av anslag

Tusental kronor

Anslag 2000	65 969
Pris- och löneomräkning	1 273
Förslag 2001	67 242

Regeringens överväganden

Kostnaderna under anslaget är starkt beroende av förändringar i valutakurserna. Regeringen bedömer dock att anslaget för år 2001 kommer att täcka kostnaderna.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001, 2002 och 2003 till 26 752 000 kronor per år.

3.8.12 34:12 Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.¹

Tabell 3.37 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1999	Utfall	24 339	Anslags- sparande	2 571
2000	Anslag	26 352	Utgifts- prognos	26 352
2001	Förslag	26 752		
2002	Beräknat	26 752		
2003	Beräknat	26 752		

¹ Anslagsnamnet budgetåret 2000 var Visst Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m..

Anslaget disponeras för kostnader för deltagande i internationellt samarbete på kärnenergiområdet, såsom Sveriges reguljära medlemsavgift i Internationella Atomenergiorganet (IAEA), bidraget till IAEA:s Technical Assistance and Cooperation Fund samt kostnader i samband med övrigt internationellt kärnsäkerhetssamarbete.

3.8.13 Kärnavfallsfonden

Enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet (kärntekniklagen) är en innehavare av tillstånd till kärnteknisk verksamhet skyldig att svara för att allt i verksamheten uppkommet kärnavfall och använt kärnbränsle hanteras och slutförvaras på ett säkert sätt och att den anläggning i vilken verksamheten bedrivs avvecklas och rivs på ett säkert sätt, sedan verksamheten har upphört (10 §). Dessa åtaganden innebär enligt förarbetena (prop. 1983/84:60) också ett ansvar för att klarlägga vilka åtgärder som behövs och hur dessa åtgärder skall kunna genomföras.

I det ansvar som enligt 10 § kärntekniklagen läggs på reaktorinnehavare och övriga innehavare av tillstånd till kärnteknisk verksamhet ingår att svara för de faktiska kostnader som behövs för avfallshanteringen. Som påpekades av Lagrådet i yttrandet över den tidigare finansieringslagen (prop. 1980/81:90, s. 637) omfattar tillståndshavarens skyldigheter även att ansvara med återstoden av sin förmögenhet för kostnader för sådana åtaganden, ifall tillståndshavaren skulle underlåta att fullgöra sina skyldigheter och staten därför nödgas vidta åtgärderna.

Enligt lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. skall innehavaren av en kärnkraftsreaktor årligen, så länge reaktorn är i drift, nerlägga en avgift samt ställa säkerheter till staten för att säkerställa att medel finns tillgängliga för att betala kostnader för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och visst radioaktivt avfall, avveckling och rivning av reaktoranläggningar och forskning på kärnavfallsområdet. Medlen används också för att täcka de kostnader som staten har för tillsyn och kompletterande forskning på kärnavfallsområdet. Avgifter skall vidare täcka de kostnader som reaktorinnehavarna, staten och kommunerna har för information till allmänheten.

Regeringen fastställer avgiften årligen för nästkommande kalenderår. Avgiften beräknas per kilowattimme och bestäms individuellt för varje verk. Utöver den årliga avgiften skall reaktorinnehavarna ställa fullgoda säkerheter för kostnader som inte täcks av inbetalade avgiftsmedel för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall samt rivning av kärnkraftverken. Säkerheterna skall sålunda dels säkerställa fonduppbyggnaden om en reaktor skulle stängas av före reaktorns s.k. intjänandetid på 25 år, dels säkerställa finansieringen vid en

eventuell fondbrist beroende på oplanerade händelser efter det att alla reaktorer stängts av och avgiftsmedel från kärnkraftproduktionen inte längre tillförs fonden.

Avgiftsmedlen förvaltas av en fond benämnd Kärnavfallsfonden. Fondens medel skall enligt finansieringslagen placeras på konto i Riksgäldskontoret. Kärnavfallsfondens styrelse har träffat avtal med Riksgäldskontoret om formerna för placeringen av medlen. Avkastning på fondens medel skall läggas till kapitalet.

Enligt den förvaltningsberättelse för år 1999 som Kärnavfallsfondens styrelse lämnat till regeringen framgår att inbetalade avgifter för år 1999 uppgick till 944,7 miljoner kronor (873 miljoner kronor år 1998). Utbetalade ersättningar uppgick till 602,6 miljoner kronor (1 242,7 miljoner kronor år 1998). Ränteintäkterna uppgick till 1 162 miljoner kronor (741 miljoner kronor år 1998). Vid utgången av år 1999 var Kärnavfallsfondens marknadsvärde 23 413 miljoner kronor (22 045 miljoner kronor år 1998).

4 Politikområde Forskningspolitik under utgiftsområde 20

4.1 Budgetförslag

4.1.1 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader

Tabell 4.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

2001	Förslag	43 744
2002	Beräknat	39 551 ¹
2003	Beräknat	40 416 ²

¹ Motsvarar 38 744 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 38 744 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget är nytt från år 2001 och disponeras för den nya myndighetens förvaltningskostnader.

Rådets viktigaste ansvarsområde är miljöforskning, lantbruksvetenskaplig forskning, forskning om samhällsbyggande och forskning för en ekologiskt hållbar utveckling.

Regeringens överväganden

Riksdagen har beslutat om en ny myndighetsorganisation för forskningsfinansiering (prop. 2000/2001:81, bet. 1999/2000:UbU17, rskr. 1999/2000:257) vilket bl.a. innebär att ett nytt forskningsråd för miljö, areella näringar och samhällsbyggande skall bildas från år 2001. I den forskningspolitiska propositionen (prop. 2000/2001:3) har regeringen angett att rådet skall benämnas Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande. Forskningsrådet skall överta ansvaret för forskningsfinansiering från Skogs- och jordbrukets forskningsråd

(SJFR) och Byggeforskningsrådet (BFR) samt vissa delar från Forskningsrådsnämnden (FRN) och Naturvårdsverket. En organisationskommitté (U 2000:05) har i uppgift att förbereda bildandet av den nya myndigheten.

Genom bildandet av det nya forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande samlas stora delar av ansvaret för forskning till stöd för ett ekologisk hållbart samhälle och därmed skapas bättre förutsättningar för kraftfulla forskningssatsningar.

Anslaget finansieras via förvaltningsanslagen för Skogs- och jordbrukets forskningsråd (SJFR), Byggeforskningsrådet (BFR) samt Forskningsrådsnämnden (FRN), vilkas förvaltningsanslag upphör i och med detta. Anslaget finansieras också med medel från anslaget för särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. inom utgiftsområde 16.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 43 744 000 kronor. Anslaget beräknas till 39 551 000 kronor för år 2002 och till 40 416 000 kronor år 2003.

4.1.2 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tabell 4.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

2001	Förslag	165 585
2002	Beräknat	173 718 ¹
2003	Beräknat	187 673 ²

¹ Motsvarar 170 585 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 180 585 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget är nytt från år 2001 och disponeras för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande. För lantbruksvetenskaplig forskning finns anslag 26:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och kollektiv forskning, under utgiftsområde 23.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

För att underlätta planering, upphandling och genomförande av forskningsprojekt bör regeringen bemyndigas att under år 2001 ingå ekonomiska förpliktelser som innebär utgifter på högst 80 miljoner kronor under år 2002, högst 65 miljoner kronor under år 2003, högst 50 miljoner kronor under år 2004, högst 45 miljoner kronor under år 2005 och högst 40 miljoner kronor under år 2006.

Regeringens överväganden

Anslaget finansieras via forskningsanslagen för Byggforskningsrådet (BFR), Forskningsrådsnämnden (FRN), Naturvårdsverket samt från anslaget för särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m. inom utgiftsområde 16. Forskningsanslagen för BFR och FRN upphör i och med detta.

Regeringen beräknar anslaget för år 2001 till 165 585 000 kronor. Anslaget beräknas till 173 718 000 kronor för år 2002 och till 187 673 000 kronor år 2003.

Tabell 4.3 Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser - 26:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003- beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	0	0	0	-	-
Nya förpliktelser	0	0	280 000	-	-
Infriade förpliktelser*	0	0	0	80 000	200 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	0	0	280 000	-	-
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	0	0	280 000	-	-

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Bilaga 1

Anslagsbenämningar

Nya anslagsbenämningar

Av tabellen nedan framgår benämningen på anslagen åren 2000 och 2001. Syftet med tabellen är att underlätta övergången till de nya benämningar som följer av att politikområden införs.

Anslagsbenämningar 2000 och 2001

Benämning 2000	Benämning 2001	Anslagets namn
Nytt anslag	26:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader
Nytt anslag	26:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning
A1	34:1	Naturvårdsverket
A2	34:2	Miljöövervakning m.m.
A3	34:3	Åtgärder för att bevara den biologiska mångfalden
A4	34:4	Sanering och återställning av förorenade områden
A5	34:5	Miljöforskning
A6	34:6	Kemikalieinspektionen
A7	34:7	Internationellt miljösamarbete
A8	34:8	Stockholms internationella miljöinstitut
A9	-	Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning
B1	34:9	Statens strålskyddsinspektion: Förvaltningskostnader
B2	34:10	Statens kärnkraftinspektion: Förvaltningskostnader
B3	34:11	Statens kärnkraftinspektion: Forskning
B4	34:12	Internationellt samarbete i fråga om kärnsäkerhet m.m.